

ÅRSBERÄTTELSE 2008

SÄKERHETS- OCH INTEGRITETS-
SKYDDSNÄMNDEN

ÅRSBERÄTTELSE 2008

SÄKERHETS- OCH INTEGRITETS-
SKYDDSNÄMNDEN

Innehåll	
DEN NYA MYNDIGHETEN SÄKERHETS- OCH INTEGRITETSSKYDDSNÄMNDEN	7
En ny myndighet	7
Ledamöter och kansli	11
Närmare om nämndens uppgifter	16
Tillsyn på nämndens egna initiativ	16
Nämndens kontroller på begäran av enskilda	18
Sekretess vid nämnden	19
Registerkontrolldelegationens uppgift	21
Skyddsregistreringsdelegationens uppgift	22
Lagstiftningsärenden som påverkar myndighetens verksamhet	22
NÄMNDENS VERKSAMHET	29
Nämndens tillsyn inleds och utvecklas	29
Klarläggande av tillsynsområdet	32
Särskilt om tillsynen över Säkerhetspolisens behandling av uppgifter	32
Hur långt tillbaka i tiden kan tillsynen gå?	34
Andra avgränsningar beträffande kontroll på begäran av enskild	35
Verksamhetens omfattning under året	38
Tillsyn på eget initiativ	38
Kontroller på begäran av enskild	39
Nämnvärda iakttagelser vid tillsyn och kontroll	40
Säkerhetspolisens personuppgiftsbehandling	41
Användningen av hemliga tvångsmedel	47
Användningen av kvalificerade skyddsidentiteter	54
Nationell och internationell samverkan	57
REGISTERKONTROLLDELEGATIONENS VERKSAMHET	59
SKYDDSREGISTRERINGSDELEGATIONENS VERKSAMHET	61
SLUTSATSER OCH FÖRSLAG	63
Bilagor	
1. Lagen (2007:980) om tillsyn över viss brottsbekämpande verksamhet	70
2. Förordning (2007:1141) med instruktion för Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden	72

DEN NYA MYNDIGHETEN SÄKERHETS- OCH INTEGRITETSSKYDDSNÄMNDEN

En ny myndighet

Säkerhets- och integritetsskyddsämndens uppgifter

Riksdagens beslöt den 14 november 2007 att myndigheten Säkerhets- och integritetsskyddsämnden skulle inrättas per den 1 januari 2008¹. Syftet med myndigheten är att den ska bidra till att värna rättssäkerheten och skyddet för den personliga integriteten i förhållande till den brottsbekämpande verksamheten. Säkerhets- och integritetsskyddsämnden utgör namnet på myndigheten som sådan men är även namnet på den nämnd som finns inom myndigheten.²

Nämnden inom myndigheten ska till en början på eget initiativ utöva tillsyn över brottsbekämpande myndigheters användning av hemliga tvångsmedel³ och kvalificerade skyddsidentiteter⁴ och därmed sammanhängande verksamhet. Nämnden ska också utöva tillsyn över Säkerhetspolisens behandling av uppgifter enligt polisdatalagen (1998:622), särskilt med avseende på känsliga personuppgifter. Tillsynen ska särskilt syfta till att säkerställa att de brottsbekämpande myndigheternas verksamhet bedrivs i enlighet med lag eller annan författning.

¹ Se lagen (2007:980) om tillsyn över viss brottsbekämpande verksamhet.

² I denna årsberättelse används namnet Säkerhets- och integritetsskyddsämnden för såväl myndigheten som dess nämnd. Det framgår av sammanhanget om det är myndigheten eller nämnden som avses.

³ De brottsbekämpande myndigheter som under år 2008 har kunnat använda hemliga tvångsmedel är Säkerhetspolisen, den öppna polisen och Tullverket.

⁴ Brottsbekämpande myndigheter som under år 2008 kunnat använda kvalificerade skyddsidentiteter är Säkerhetspolisen och den öppna polisen.

Nämnden är även skyldig att på begäran av en enskild kontrollera om han eller hon har utsatts för brottsbekämpande myndigheters användning av hemliga tvångsmedel eller Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter och om användningen av tvångsmedel och därmed sammanhängande verksamhet eller behandlingen av personuppgifter har skett i enlighet med lag eller annan författning.

Vid myndigheten finns även två delegationer, Registerkontrolldelegationen och Skyddsregistreringsdelegationen. Den förstnämnda delegationen prövar frågor om utlämnande av uppgifter i samband med registerkontroll enligt säkerhetsskyddslagen (1996:627). Skyddsregistreringsdelegationen beslutar i ärenden om kvalificerad skyddsidentitet för anställda inom polisväsendet.⁵

Myndighetens start och uppbyggnad

För att Säkerhets- och integritetsskyddsmyndigheten skulle kunna inrättas den 1 januari 2008 uppdrog regeringen redan i juli 2007 åt en särskild utredare att förbereda och genomföra bildandet av myndigheten och därvid bl.a. besluta om nämndens närmare organisation och bemanning.⁶

Sedan riksdagen den 14 november 2007 beslutat om myndighetens inrättande kunde den särskilde utredaren förhyra från bl.a. säkerhetsskyddssynpunkt ändamålsenliga lokaler inom kvarteret Myntet på Norr Mälärstrand 6 i Stockholm samt ingå avtal om säkerhetsskyddsombyggnad m.m. avseende lokalerna och om inköp av möbler, maskiner och annan utrustning till lokalerna. Även avtal om IT-stöd m.m. kunde då ingås.

På grund av tidpunkten för riksdagens beslut kunde säkerhetsombyggnaden av myndighetens lokaler och övriga säker-

⁵ Se 2 § 1 och 2 lagen (2006:939) om kvalificerade skyddsidentiteter samt 3 § förordningen (2007:1141) med instruktion för Säkerhets- och integritetsskyddsmyndigheten. De uppgifter som delegationerna har övertog de vid utgången av år 2007 från Registermyndigheten som då lades ned. I delegationerna har verksamheten inom de berörda arbetsområdena fortsatt utan att några nämnvärda förändringar genomförts jämfört med den verksamhet som Registermyndigheten bedrev.

⁶ Dir. 2007:112

hetsskyddsåtgärder inte slutföras förrän en bit in på år 2008. Inte heller fanns det tillräcklig tid för andra förberedande åtgärder för nämndens verksamhet. Arbetet med att initialt bygga upp nämndens verksamhet kunde därför inte slutföras förrän i mitten av det andra kvartalet 2008.

Sedan riksdagen beslutat om myndighetens inrättande anställde regeringen efter genomförd registerkontroll och säkerhetsprövning myndighetens kanslichef. Övrig personal anställdes efter sådan kontroll och prövning ungefär samtidigt av den särskilde utredaren. På grund av tidpunkten för riksdagsbeslutet och de därför sena anställningsbesluten kunde endast kanslichefen och en medarbetare börja sina anställningar i samband med myndighetens start den 1 januari 2008. Myndigheten fick alltså starta med endast 40 procents bemanning av kansliet. Först i april 2008 hade myndigheten den fulla bemanningen av kansliet, totalt fem helårsarbetskrafter.

Vad som nu redovisats innebar att myndighetens kansliverksamhet inte kunde bedrivas med full kapacitet under första delen av år 2008. Under det första kvartalet fick också mycket av de tillgängliga kansliresurserna användas för att administrera uppbyggnaden av myndigheten, säkerhetsskyddet, IT-stödet och ombyggnaden av lokalerna.

Myndighetens arbete under det första kvartalet 2008 upptogs huvudsakligen av frågor om arbetsordning, utarbetande av rutiner för administration, uppbyggnad av tillsynssystemet och formerna för tillsynen samt utbildning av nämndledamöter och kanslipersonal. Under det andra kvartalet 2008 genomförde nämnden på prov ett antal tillsynsinsatser. De erfarenheter som därvid gjordes har sedan lagts till grund för nämndens fortsatta utveckling av arbetsformer och tillsynsmetodik.

Nämnden har dock även under våren 2008 handlagt de framställningar om kontroll som kommit in från enskilda.

Säkerhets- och integritetsskyddsmyndighetens heraldiska vapen

utarbetades under hösten 2007 av Riksarkivet genom statsheraldikern Henrik Klackenborg och den heraldiske konstnären Vladimir A. Sagerlund.

Justitieminister Beatrice Ask invigde officiellt Säkerhets- och integritetsskyddsämnden i dess nya lokaler den 3 juni 2008.

Informationsinsatser

I samband med Säkerhets- och integritetsskyddsämndens tillkomst, särskilt vid tiden kring riksdagens beslut om att inrätta myndigheten, fick myndigheten en relativt stor uppmärksamhet i media.

Det förekom i betydande utsträckning information i media om den kommande nämndens arbetsuppgifter inbegripet enskildas möjligheter att hos nämnden begära kontroller av tvångsmedelsanvändning m.m. Ett antal framställningar från enskilda om sådana kontroller kom också in i anslutning till att nämnden påbörjade sin verksamhet. Även sedan nämnden inlett sin verksamhet har den i relativt stor utsträckning fått utrymme i media.

Den särskilde utredaren hade förberett ett IT-stöd för myndigheten och dess kansli och nämnden kunde därför redan från sin start tillhandahålla en enkel men ändamålsenlig webbplats till låg kostnad och som efter hand har utvecklats och uppdaterats.⁷

En särskild informationspromemoria om nämndens tillsynsverksamhet har utarbetats och efter hand uppdaterats. Den kan hämtas på nämndens webbplats och den bifogas regelmässigt nämndens skrivelser till enskilda som har vänt sig till nämnden. I promemorian klargörs bland annat syftet med nämndens tillsyn och hur tillsynsområdet är närmare utformat.

Genom föredrag och andra muntliga informationsinsatser har nämndens ordförande informerat om nämndens verksamhet.

I en annons i december 2008 i dagstidningar upplyste Säkerhets- och integritetsskyddsämnden allmänheten om den möjlig-

het som en enskild har att begära en kontroll av förekomst och lagenlighet av hemlig tvångsmedelsanvändning eller Säkerhetspolisens personuppgiftsbehandling enligt polisdatalagen.

Ledamöter och kansli

Säkerhets- och integritetsskyddsämnden

Säkerhets- och integritetsskyddsämnden ska ha högst tio ledamöter som utses av regeringen för en bestämd tid, högst fyra år. Ledamöterna ska med hänsyn till omdömesförmåga, självständighet, laglydnad och övriga omständigheter vara lämpliga för uppdraget. Nämndens ordförande och vice ordförande ska vara eller ha varit ordinarie domare eller ha annan motsvarande juridisk erfarenhet. De övriga ledamöterna ska utses bland sådana personer som har föreslagits av partigrupperna i riksdagen.

Nämnden har under år 2008 haft följande ledamöter:

F.d. generaldirektören **Anders Eriksson** (f. 1944), ordförande, har bakgrund som ordinarie domare. Han var mellan åren 2000 och 2006 generaldirektör för Kammarkollegiet. Mellan åren 1994 och 2000 var han generaldirektör för Säkerhetspolisen. Dessförinnan tjänstgjorde han i Regeringskansliet, slutligen som rättschef i Justitiedepartementet.

F.d. ambassadören **Göran Håkansson** (f. 1943), vice ordförande, har bakgrund som ordinarie domare. Mellan åren 2003 och 2008 var han Sveriges ambassadör i Lettland. Han var mellan åren 1997 och 2003 generaldirektör för Utlänningsnämnden. Dessförinnan tjänstgjorde han i Regeringskansliet, slutligen som expeditionschef i Socialdepartementet. Han har också varit byråchef hos Justitiekanslern.

⁷ Se www.sakint.se

F.d. riksdagsledamoten **Birgitta Carlsson** (f. 1943) är nominerad av Centerpartiet. Mellan åren 1991 och 2006 var hon riksdagsledamot. Hon var mellan åren 1994 och 1998 ledamot i lagutskottet och mellan åren 1998 och 2006 ledamot i socialförsäkringsutskottet. Hon har arbetat som egen företagare.

F.d. riksdagsledamoten **Linnéa Darell** (f. 1945) är nominerad av Folkpartiet liberalerna. Hon är ordförande i omsorgsnämnden i Linköping. Hon var mellan åren 2002 och 2006 riksdagsledamot och mellan åren 1992 och 2002 kommunalråd i Linköpings kommun.

Riksdagsledamoten **Susanne Eberstein** (f. 1948) är nominerad av Socialdemokraterna och är kammarrättsråd. Sedan år 1994 är hon riksdagsledamot och hon är för närvarande vice ordförande i EU-nämnden, suppleant i Utrikesutskottet, ledamot i Sammansatta konstitutions- och utrikesutskottet, ledamot i Krigsdelegationen, suppleant i Utrikesnämnden samt ledamot i Riksbanken.

F.d. generaldirektören **Gun Hellsvik** (f. 1942) är nominerad av Moderata samlingspartiet. Mellan åren 2001 och 2007 var hon generaldirektör för Patent- och registreringsverket. Hon var justitieminister mellan åren 1991 och 1994. Därefter var hon fram till år 2001 riksdagsledamot och bland annat ordförande i Justitieuutskottet och ledamot i EU-nämnden.

F.d. riksdagsledamoten **Berit Jóhannesson** (f. 1946) är nominerad av Vänsterpartiet och är sjuksköterska. Hon var mellan åren 1998 och 2006 riksdagsledamot och bland annat ledamot av Förvarsutskottet och Krigsdelegationen, ersättare i Utrikesutskottet mellan åren 1998 och 2002 och ledamot av Förvarsberedningen.

Kanslichefen **Alf Karlsson** (f. 1971) är nominerad av Miljöpartiet de gröna och är kanslichef vid Mälardalens högskola. Han har varit politiskt sakkunnig i Regeringskansliet, kommunjurist och kammarrättsassessor och är ledamot i den rådgivande nämnden vid riksåklagarens kansli.

Advokaten **Rolf Åbjörnsson** (f. 1941) är nominerad av Kristdemokraterna och är advokat. Mellan åren 1994 och 2002 var han riksdagsledamot och bland annat vice ordförande i lagutskottet. Han är ledamot i ett antal styrelser, bland annat i Statens Bostadsomvandling AB.

Registerkontrolldelegationen och Skyddsregistreringsdelegationen

Ledamöterna i Registerkontrolldelegationen och Skyddsregistreringsdelegationen utses av regeringen för en bestämd tid. Ordföranden och vice ordföranden i en delegation ska vara eller ha varit ordinarie domare eller ha annan motsvarande juridisk erfarenhet. Av de övriga ledamöterna i Skyddsregistreringsdelegationen ska en ha särskild erfarenhet av verksamhet som avser folkbokföring.

Registerkontrolldelegationen har under år 2008 haft följande ledamöter:

Hovrättslagmannen **Cecilia Renfors** (f. 1961), ordförande, tjänstgör i Svea hovrätt. Hon har varit chef för Granskningsnämnden för radio och TV. Mellan åren 1992 och 2003 tjänstgjorde hon vid Justitiedepartementet, slutligen som departementsråd.

Lagmannen **Sten Falkner** (f. 1947), vice ordförande, är lagman vid Uppsala tingsrätt. Mellan åren 1994 och 1997 var han chefsjurist vid Rikspolisstyrelsen. Dessförinnan har han bland annat varit tillförordnad byråchef hos Riksåklagaren samt tjänstgjort som rättssakkunnig i Justitiedepartementet.

Advokaten **Susanne Feinsilber** (f. 1961) är advokat och ledamot i Sveriges advokatsamfunds fullmäktige. Hon har genomgått International Studies vid Johns Hopkins University, Bologna Centre of Advanced International Studies.

Byråchefen **Stefan Johansson** (f. 1965) är byråchef vid riksklagarens kansli. Mellan åren 1997 och 2004 tjänstgjorde han i Regeringskansliet, slutligen som ämnesråd i Justitiedepartementet.

Chefsjuristen **Christina Bergenstrand** (f. 1948) är chefsjurist vid Rättsmedicinalverket. Hon har varit försvarsjurist i Försvarsmaktens högkvarter, biträdande chefsjurist vid Rikspolisstyrelsen och rättssakkunnig i Socialdepartementet och Statsrådsberedningen.

Skyddsregistreringsdelegationen har under år 2008 haft följande ledamöter:
F.d. lagmannen **Åke Rehnström** (f. 1942), ordförande, har varit lagman i Nacka och Handens tingsrätter samt hovrättslagman i Svea Hovrätt. Han har varit rättssakkunnig i Budgetdepartementet.

Rådmanen **Malou Ålander** (f. 1956), vice ordförande, är rådmann i Stockholms tingsrätt och avdelningssamordnare. Hon har varit sekreterare i Arbetsdomstolen och revisionssekreterare i Högsta domstolen.

Journalisten **Ewonne Winblad** (f. 1937) har arbetat som utrikeskorrespondent och redaktionssekreterare på Aftonbladet och har varit programledare och chef för Rapport på Sveriges Television och Sveriges Radios P1. Hon var ledamot i Säkerhetstjänstkommissionen som granskade de svenska säkerhetstjänsternas verksamhet.

F.d. landshövdingen **Gerd Engman** (f. 1942) var mellan åren 1995 och 2004 landshövding i Örebro län. Hon har varit statssekreterare i Arbetsmarknads- och Civildepartementen och var riksdagsledamot mellan åren 1983 och 1987.

Rättschefen **Vilhelm Andersson** (f. 1947) är rättschef vid Skatteverket. Han är ledamot även i Försvarsmaktens nämnd för kvalificerade skyddsidentiteter. Därtill är han bland annat ledamot i Revisorsnämndens tillsynsnämnd och Tullverkets respektive Domstolsverkets insynsråd.

Kansliet

Säkerhets- och integritetsskyddsämnden ska ha ett kansli som ska ledas av en kanslichef som anställs av regeringen.⁸ Myndighetens kanslichef är sedan myndighetens inrättande Joel Brorsson.

Under år 2008 har kansliet utöver dess chef bestått av en chefsjurist, två rättssakkunniga och en administratör. Myndighetens kansli tillhandahåller kanslistöd till nämnden och Skyddsregistreringsdelegationen.

De löpande kanslifunktionerna för Registerkontrolldelegationen tillhandahålls av Säkerhetspolisens säkerhetsskydds-enhet.⁹

⁸ Se 4, 12 och 16 §§ förordningen (2007:1141) med instruktion för Säkerhets- och integritetsskyddsämnden.

⁹ Se 17 § förordningen (2007:1141) med instruktion för Säkerhets- och integritetsskyddsämnden samt 4 § förordningen (2002:1050) med instruktion för Säkerhetspolisen.

Närmare om nämndens uppgifter

Tillsyn på nämndens egna initiativ

Genom inspektioner och andra undersökningar utövar Säkerhets- och integritetsskyddsmyndigheten på eget initiativ tillsyn över användningen av hemliga tvångsmedel och kvalificerade skyddsidentiteter och med sådan användning sammanhängande verksamhet.

De hemliga tvångsmedel som enligt lag fick användas i brottsbekämpande verksamhet under år 2008 var postkontroll, hemlig teleavlyssning, hemlig teleövervakning, hemlig kameraövervakning och hemlig rumsavlyssning. Att tillsynen även avser med tvångsmedelsanvändningen ”sammanhängande verksamhet” innebär att inte bara själva avlyssningen eller övervakningen omfattas av tillsynen. Även den vidare hanteringen av gjorda upptagningar och uppteckningar, såsom hur överskottsinformation används och förstörs, omfattas av tillsynen liksom hur reglerna om underrättelseskyldighet till enskild efterlevs. Även sådan verksamhet som föregår och ligger till grund för ansökan om tillstånd till hemliga tvångsmedel omfattas av tillsynen.

Det kan här nämnas att när åklagare har beslutat att underlåta att underrätta den enskilde om sådan hemlig tvångsmedelsanvändning som han eller hon utsatts för ska åklagaren underrätta Säkerhets- och integritetsskyddsmyndigheten om detta.¹⁰

Det kan vidare noteras att enligt lagen (2008:854) om åtgärder för att utreda vissa samhällsfarliga brott, som trädde i kraft

¹⁰ Se 14 b § förundersökningskungörelsen (1947:948) och förordningen (2007:1144) om fullgörande av underrättelseskyldighet enligt lagen (2007:979) om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott. Eftersom reglerna trätt i kraft den 1 januari 2008 och det måste ha gått ett år innan åklagaren får pröva frågan om att underlåta att underrätta den enskilde, har några underrättelser från åklagare till Säkerhets- och integritetsskyddsmyndigheten inte aktualiserats under 2008.

den 1 januari 2009, ska åklagaren till Säkerhets- och integritetsskyddsmyndigheten anmäla sådana interimistiska beslut som åklagaren kan fatta med stöd av den lagen, om beslutet har upphört att gälla innan rätten har prövat beslutet (6 §).

Med kvalificerade skyddsidentiteter avses sådana skyddsidentiteter, dvs. täckidentiteter, som enligt lagen (2006:939) om kvalificerade skyddsidentiteter får skapas för viss personal inom Säkerhetspolisen och den öppna polisen. Nämndens tillsyn under år 2008 omfattade bl.a. att skyddsidentiteten användes endast för de syften som den beslutats för och att de arbetsmetoder som kom till användning var lagenliga och användes med iakttagande av behovs- och proportionalitetsprinciperna.

Genom inspektioner och andra undersökningar utövar Säkerhets- och integritetsskyddsmyndigheten även tillsyn över Säkerhetspolisens behandling av uppgifter enligt polisdatalagen (1998:622). Denna tillsyn sker särskilt med avseende på behandling av känsliga personuppgifter. Med detta avses att uppgifter om en person inte får behandlas enbart på grund av vad som är känt om personens ras eller etniska ursprung, politiska åsikter, religiösa eller filosofiska övertygelse, medlemskap i fackförening, hälsa eller sexuella läggning. Om uppgifter om en person behandlas på annan grund får dock de uppgifterna kompletteras med sådana känsliga personuppgifter om det är oundgängligen nödvändigt för syftet med behandlingen.

Säkerhets- och integritetsskyddsmyndigheten tillsyn syftar särskilt till att säkerställa att den verksamhet som tillsynen omfattar bedrivs i enlighet med lag eller annan författning. Nämnden får uttala sig om konstaterade förhållanden och sin uppfattning om behov av förändringar i den verksamhet som tillsynen avser och ska verka för att brister i lag eller annan författning avhjälps.

För sina undersökningar har Säkerhets- och integritetsskyddsmyndigheten rätt att av de myndigheter som omfattas av tillsynen få de uppgifter och det biträde som nämnden begär.

Även domstolar och myndigheter som inte omfattas av tillsynen är skyldiga att lämna nämnden de uppgifter som den begär.

Gentemot nämnden gäller ingen sekretess utan nämnden har full rätt till insyn i diaries, ärendeakter och andra handlingar, register och andra databaser och arkiv.

Nämndens kontroller på begäran av enskilda

Utöver sin tillsyn på eget initiativ är Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden skyldig att på begäran av en enskild person kontrollera om han eller hon har utsatts för brottsbekämpande myndigheters användning av hemliga tvångsmedel eller varit föremål för Säkerhetspolisens personuppgiftsbehandling och om användningen av sådana tvångsmedel och därmed sammanhängande verksamhet eller behandling av personuppgifter har skett i enlighet med lag eller annan författning.

Rätten att begära en kontroll av om förekommande hemlig tvångsmedelsanvändning eller Säkerhetspolisens personuppgiftsbehandling har varit lagenlig tillkommer alla enskilda personer. Oavsett medborgarskap kan fysiska personer begära en kontroll. Även juridiska personer, t.ex. svenska eller utländska aktiebolag, kan begära en kontroll.

Kontrollen kan på den enskildes begäran omfatta även förhållanden före det att nämnden inrättades den 1 januari 2008.

När Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden har utfört sin kontroll ska nämnden underrätta den enskilde om detta.

Nämnden kan på grund av gällande sekretessregler normalt inte lämna upplysningar om huruvida den enskilde har eller inte har utsatts för hemliga tvångsmedel av någon brottsbekämpande myndighet eller för personuppgiftsbehandling av Säkerhetspolisen. Det beror på att det inte ska vara möjligt

för enskilda att ta reda på om polisen eller annan brottsbekämpande myndighet utreder om de är inblandade i brottslig verksamhet.

Skulle Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden emellertid vid sin kontroll finna att någon brottsbekämpande myndighet i strid med gällande författningar har använt hemliga tvångsmedel eller att Säkerhetspolisen i strid med gällande författningar har behandlat personuppgifter ska den person som har begärt kontrollen underrättas även om detta. Nämnden är då också skyldig att efter omständigheterna anmäla den författningsstridiga verksamhet den funnit till Justitiekanslern, Åklagarmyndigheten, Datainspektionen eller någon annan behörig myndighet för åtgärd.

Säkerhets- och integritetsskyddsnämndens avgöranden får inte överklagas. Detta innebär emellertid också att nämndens avgöranden inte vinner rättskraft eller har någon annan bindande verkan. En enskild är således oförhindrad att återkomma med en ny begäran om kontroll.

I avsnittet Klarläggande av tillsynsområdet redovisas närmare överväganden angående vilken kontroll en enskild kan begära av nämnden.

Sekretess vid nämnden

I 11 kap. 6 § sekretesslagen (1980:100) finns en sekretessbestämmelse som uttömmande reglerar vilken sekretess som gäller i Säkerhets- och integritetsskyddsnämndens tillsynsverksamhet.

Sekretess gäller för uppgifter som nämnden i sin tillsynsverksamhet har tagit emot från myndigheter i samma omfattning som sekretess gäller hos myndigheterna.

Även uppgifter som nämnden har tagit emot av enskilda kan omfattas av sekretess. Rör uppgiften den enskilde själv eller någon

honom eller henne närstående eller annan enskild så gäller den sekretess som skulle ha gällt hos den myndighet som ärendet får anses avse. I övrigt gäller dock sekretess för uppgift som erhållits av enskild enbart i den mån det kan antas att riket skulle lida betydande men eller att verksamheten för att förebygga eller beivra brott allvarligt skulle skadas om uppgiften röjs. Skälet för en sådan svagare sekretess – vilken gäller också hos Justitieombudsmannen och Justitiekanslern – är att de uppgifter en enskild lämnar i en anmälan e.d. – vare sig de härrör från en myndighet eller inte – redan är spridda utanför den sekretesskyddade verksamheten.

Avslutningsvis ska nämnas att uppgifter som nämnden har tagit emot från en utländsk myndighet eller en mellanfolklig organisation omfattas av sekretess hos nämnden i samma utsträckning som uppgifterna skulle ha varit sekretessbelagda hos den myndighet som ärendet får anses avse.

Det ska särskilt noteras att bestämmelsen är utformad så att det inte i nämndens tillsynsverksamhet gäller någon sekretess för uppgift angående planläggning eller annan förberedelse för inspektion eller annan granskning som nämnden avser att företa (s.k. tillsynssekretess). För andra granskningsmyndigheter gäller dock en sådan tillsynssekretess om det kan antas att syftet med granskningsverksamheten motverkas om uppgiften röjs (se 4 kap. 1 § sekretesslagen).

Registerkontrolldelegationens uppgift

Registerkontrolldelegationen har till uppgift att i ärenden om registerkontroll inom ramen för säkerhetsprövning enligt säkerhetsskyddslagen (1996:627)¹¹ pröva frågor om utlämnande av uppgifter från register som omfattas av lagen (1998:620) om belastningsregister, uppgifter från register som omfattas av lagen (1998:621) om misstankeregister, uppgifter från register som omfattas av polisdatalagen (1998:622), och övriga uppgifter som Rikspolisstyrelsen eller Säkerhetspolisen behandlar enligt polisdatalagen om de inte ingår i en förundersökning eller särskild undersökning i kriminalunderrättelseverksamhet. Delegationen prövar även frågor om utlämnande av uppgifter för prövning avseende laglydnad och medborgerlig pålitlighet beträffande all personal hos auktoriserade bevakningsföretag och beträffande föreståndaren för verksamheten samt ledamöter och suppleanter i sådana bevakningsföretags styrelser. När uppgifter om en omfrågad person förekommer i registren görs alltid en individuell bedömning huruvida uppgifterna kan antas ha betydelse för prövning av den kontrollerades pålitlighet ur säkerhetssynpunkt (s.k. relevansbedömning). Registerkontrolldelegationen ska, om en uppgift kommit fram som delegationen funnit anledning att lämna ut, ge den som uppgiften avser tillfälle att yttra sig (s.k. kommunikering). Undantag gäller för uppgift som omfattas av sekretess i förhållande till den enskilde.

¹¹ Säkerhetsprövning ska enligt säkerhetsskyddslagen (1996:627) göras innan en person genom anställning eller på något annat sätt deltar i verksamhet som har betydelse för rikets säkerhet eller anlitas för uppgifter som är viktiga för skyddet mot terrorism. Säkerhetsprövning får göras även under pågående anställning eller annat pågående deltagande i verksamheten. Prövningen ska klarlägga om personen kan antas vara lojal mot de intressen som skyddas och i övrigt pålitlig från säkerhetssynpunkt. Säkerhetsprövning kan omfatta registerkontroll och särskild personutredning. Registerkontroll ska göras vid säkerhetsprövning som gäller anställning, uppdrag, tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt, utbildning, besök eller något annat deltagande i verksamhet, om anställningen eller deltagandet i verksamheten har placerats i säkerhetsklass. Registerkontroll får göras även i andra fall, om det behövs för skyddet mot terrorism och det finns särskilda skäl.

Registerkontrolldelegationen sammanträder vanligen var tredje vecka. Delegationen är beslutför när ordföranden och minst två andra ledamöter är närvarande. En uppgift får lämnas ut endast om alla är ense om beslutet. Anser någon av ledamöterna att uppgiften inte bör lämnas ut, får ordföranden lämna över ärendet till regeringen för handläggning, om ordföranden anser att uppgiften ändå bör lämnas ut. Många ärenden av enkel beskaffenhet kan på delegation avgöras av ordföranden eller vice ordföranden ensam.

Skyddsregistreringsdelegationens uppgift

Skyddsregistreringsdelegationen fattar beslut i ärenden om kvalificerade skyddsidentiteter enligt lagen (2006:939) om kvalificerade skyddsidentiteter avseende polismän och andra tjänstemän vid Säkerhetspolisen och polismän vid den öppna polisen.

Ansökningar om kvalificerade skyddsidentiteter görs muntligen vid Skyddsregistreringsdelegationens sammanträden. Delegationen är beslutför om ordföranden och minst två av de övriga ledamöterna är närvarande. Ordföranden kan i brådskande fall ensam fatta beslut och sedan anmäla beslutet för delegationen.

Lagstiftningsärenden som påverkar myndighetens verksamhet

Såväl inför Säkerhets- och integritetsskyddsämndens inrättande som därefter har det bedrivits arbete med nya eller ändrade lagar

som har eller kommer att kunna ha betydelse för myndighetens verksamhet.

Genom det lagstiftningsärende varigenom riksdagen beslöt om inrättandet av Säkerhets- och integritetsskyddsämnden och dess uppgift att utöva tillsyn över brottsbekämpande myndigheters användning av hemliga tvångsmedel och Säkerhetspolisens personuppgiftsbehandling, så infördes den 1 januari 2008 även en ny skyldighet för de brottsbekämpande myndigheterna att underrätta personer som har utsatts för hemliga tvångsmedel om detta.

Den förstärkning av rättssäkerheten som inrättandet av Säkerhets- och integritetsskyddsämnden och införandet av den nya underrättelseskyldigheten innebar skedde mot bakgrund av två andra lagstiftningsärenden. Sedan den 1 januari 2008 får det nya tvångsmedlet hemlig rumsavlyssning (s.k. buggning) användas för att utreda mycket allvarliga brott. De brottsbekämpande myndigheterna får också sedan den 1 januari 2008 använda hemliga tvångsmedel – dock inte hemlig rumsavlyssning – för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott (s.k. preventiv tvångsmedelsanvändning).

Under Säkerhets- och integritetsskyddsämndens första verksamhetsår 2008 har en lagstiftningsreform genomförts som innebär att den sedan år 1995 gällande tidsbegränsade lagstiftningen om hemlig kameraövervakning har permanentats och förts över till rättegångsbalken. Även den sedan år 1952 gällande lagen med särskilda bestämmelser om tvångsmedel i vissa brottmål har ersatts med en ny tidsbegränsad lag om åtgärder för att utreda vissa samhällsfarliga brott, vilken ger de brottsbekämpande myndigheterna utvidgade möjligheter att använda tvångsmedel vid förundersökning om vissa samhällsfarliga och svårutredda brott. Lagändringarna har trätt i kraft den 1 januari 2009. Den nya lagen om åtgärder för att utreda vissa samhällsfarliga brott gäller till och med utgången av 2012. Av särskild betydelse för Säkerhets- och integritetsskyddsämndens uppgift är att den nya lagen om åtgärder för att utreda vissa samhällsfarliga brott ger åklagaren rätt att

meddela interimistiska tillstånd till hemlig teleavlyssning, hemlig teleövervakning och hemlig kameraövervakning samt postkontroll. Om åklagaren har gett tillstånd till hemlig teleavlyssning, hemlig teleövervakning, hemlig kameraövervakning eller postkontroll eller beslutat om beslag av skriftliga meddelanden enligt den lagen, ska hon eller han genast göra en skriftlig anmälan hos rätten. Rätten ska då skyndsamt ta upp ärendet till prövning och om rätten finner att det inte finns skäl för åtgärden, ska den upphäva beslutet. Om emellertid åklagarens beslut om tillstånd till hemlig tvångsmedelsanvändning har upphört att gälla innan rätten har hunnit pröva ett ärende ska åklagaren, såsom en särskild rättssäkerhetsåtgärd, istället anmäla åtgärden till Säkerhets- och integritetsskyddsmyndigheten.¹²

Under år 2008 har pågått ytterligare ännu inte avslutade lagstiftningsärenden med betydelse för Säkerhets- och integritetsskyddsmyndighetens verksamhet.

Inom Regeringskansliet bereds förslag som har lagts fram i departementspromemoriorna *Behandling av personuppgifter i polisens brottsbekämpande verksamhet* (Ds 2007:43) och *Antagande av rambeslut om skydd av personuppgifter som behandlas inom ramen för polissamarbete och straffrättsligt samarbete* (Ds 2008:30) liksom i betänkandet *Åklagarväsendets brottsbekämpning, Integritet - Effektivitet* (SOU 2008:87). Förslagen innebär att det ska införas nya, modernare lagar för polis- och åklagarväsendenas personuppgiftsbehandling i den brottsbekämpande verksamheten. I sina remissvar över de nämnda förslagen har Säkerhets- och integritetsskyddsmyndigheten anfört att ett grundläggande skäl för dess inrättande, hur nämndens tillsynsuppgift har utformats och att nämnden i sin instruktion är ålagd

¹² Det kan beträffande hemlig teleavlyssning exempelvis förekomma att uppgifterna om den teleadress som skulle avlyssnas var felaktiga eller att tillståndstiden endast avsåg några timmars avlyssning under ett kritiskt skede i brottutredningen. När det gäller hemlig kameraövervakning kan det förekomma att åklagaren upphävt tillståndsbeslutet på grund av att det visade sig vara ogörligt att övervaka den plats som tillståndet avsåg eller att tillståndet varat under en så kort tid att det har upphört innan rätten har hunnit pröva ärendet.

att till andra myndigheter överlämna resultatet av sin tillsyn för åtgärd är att Europadomstolen år 2006 i målet *Segerstedt-Wiberg m.fl. mot Sverige* (Appl. no. 62332/00) fann att i fråga om Säkerhetspolisens registreringar så uppfyllde vare sig Justitieombudsmannen, Justitiekanslern, den dåvarande Registernämnden eller Datainspektionen, ens sammantagna, kravet på effektiva rättsmedel enligt artikel 13 i Europakonventionen.

Mot den angivna bakgrunden har Säkerhets- och integritetsskyddsmyndigheten tillstyrkt att dess tillsynsuppgift utvidgas från att angå Säkerhetspolisens personuppgiftsbehandling till att omfatta behandling av personuppgifter i all polisens brottsbekämpande verksamhet. Nämnden har därtill anfört att det bör övervägas om inte också sådan personuppgiftsbehandling inom åklagarväsendet som på grund av sekretess är undandragen allmän insyn bör omfattas av nämndens tillsyn, exempelvis sådan behandling vid den särskilda åklagarkammaren för säkerhetsmål. Nämnden har i detta sammanhang understrukit att dess tillsyn redan omfattar Åklagarmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten i fråga om deras deltagande i användning av hemliga tvångsmedel och därmed sammanhängande verksamhet. Det gäller även när den sammanhängande verksamheten angår personuppgiftsbehandling.

Tyngdpunkten i nämndens tillsyn bör dock enligt nämnden ligga på den personuppgiftsbehandling som är undandragen allmän insyn och där traditionella nationella rättsmedel inte är ägnade att vara effektiva. I den vidare beredningen bör det därför enligt nämndens uppfattning klargöras i vad mån nämnden skall vara skyldig att på begäran av en enskild kontrollera om han eller hon har varit föremål för personuppgiftsbehandling.

Av betydelse för Säkerhets- och integritetsskyddsmyndighetens verksamhet är även de förslag om obligatorisk lagring av trafikuppgifter (dvs. uppgifter om telekommunikation och annan elektronisk kommunikation) som har lagts fram i betänkandet *Lagring av trafikuppgifter för brottsbekämpning* (SOU 2007:76).

Redan den föreslagna obligatoriska lagringen för brottsbekämpning förutses innebära att användningen av tvångsmedlet hemlig teleövervakning ökar i omfattning. Till det kommer att det i delbetänkandet En mer rättssäker inhämtning av elektronisk kommunikation i brottsbekämpningen (SOU 2009:1) föreslås att det ur lagen om elektronisk kommunikation ska utmönstras de bestämmelser som under lång tid har gjort det möjligt för de brottsbekämpande myndigheterna att direkt från operatörerna inhämta samma uppgifter om elektronisk kommunikation som kan inhämtas med det hemliga tvångsmedlet hemlig teleövervakning. Enligt förslaget ska inhämtningen framgent ske i förundersökningar med stöd av rättegångsbalken och i underrättelseverksamhet med stöd av en ny lag om tillgång till uppgifter om elektronisk kommunikation i sådan verksamhet. I fråga om underrättelseverksamheten innebär förslaget att inhämtningen inte ska föregås av domstols eller annan extern förhandsprövning och att detta ska uppvägas genom att Säkerhets- och integritetsskyddsämndens tillsyn på detta område ska ha en särskild intensitet. I sitt remissyttrande har nämnden anfört att dess kansli för den nya uppgiften behöver förstärkas med relevant personell kompetens och kapacitet. Vidare har nämnden framhållit att den obligatoriska lagringen av trafikuppgifter och den förutsedda ökningen av de brottsbekämpande myndigheternas inhämtning av sådana uppgifter gör att det är angeläget att de brottsbekämpande myndigheterna ges förutsättningar att utveckla ett nationellt modernt IT-system för administrationen av de hemliga tvångsmedlen, särskilt mot bakgrund av den intensiva tillsyn som avses utövas av nämnden i fråga om underrättelseverksamheten. Dagens system innebär att administrationen till stor del sker decentraliserat och medger inte den samordning som utredningens förslag kräver ur såväl ett operativt effektivitets- och samordningsperspektiv som det tillsynsperspektiv som nämnden har att bevaka. Enligt vad nämnden har erfarit finns hos ansvariga myndigheter konkreta

förslag på en nödvändig uppgradering av det befintliga nationella systemet som dock ännu inte har getts finansiella förutsättningar att genomföras. Frågan är enligt nämnden av stor vikt för att dess tillsyn, men även annan intern och extern kontroll, ska kunna bli effektiv.

Avslutningsvis kan nämnas att Säkerhets- och integritetsskyddsämndens tillsyn endast omfattar brottsbekämpande myndigheters användning av hemliga tvångsmedel. Nämndens tillsyn omfattar därför inte den inhämtning av elektronisk kommunikation som bedrivs av Försvarets radioanstalt. Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter omfattas dock av nämndens tillsyn också om personuppgifterna har erhållits från Försvarets radioanstalt. Under hösten 2008 har en politisk överenskommelse träffats som medför att Försvarets radioanstalt endast kommer att få bedriva signalspaning enligt den inriktning som regeringen, Regeringskansliet och Försvarmakten bestämmer. I överenskommelsen ingick också att frågan om polisens tillgång till signalspaning skulle utredas. Regeringen har under år 2008 tillkallat en särskild utredare med uppdrag att kartlägga Säkerhetspolisens och Rikskriminalpolisens behov av underrättelseinhämtning avseende utländska förhållanden genom signalspaning (Dir. 2008:120). Ett betänkande från utredaren väntas komma under sommaren 2009.

NÄMNDENS VERKSAMHET

Nämndens tillsyn inleds och utvecklas

På grund av att riksdagen beslutade om inrättandet av Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden först den 14 november 2007 har nämnden under våren 2008 inte kunnat komma igång med den regelbundna tillsynsverksamheten i beräknad omfattning utan har i stället fått inleda med att utarbeta sina arbetsformer, m.m. Under hösten 2008 har dock nämndens sammanträden haft den beräknade omfattningen. Under året har nämnden haft sammantaget 12 sammanträden. Vissa sammanträden har pågått mer än en dag. Det totala antalet sammanträdesdagar har varit 16.

Arbetet med att utveckla nämndens arbetsformer har dels skett genom interna seminarier kring nämndens arbetsuppgifter, dels genom att nämnden under våren 2008 utövat tillsyn i försöksformer och sedan med ledning av dessa utvecklats sin arbetsmetodik m.m.

För flertalet av nämndens ledamöter har tillsynsuppgiften inneburit krav på att ledamoten skaffat sig kunskaper, bl.a. om den lagstiftning som ligger till grund för nämndens tillsyn. Nämnden har därför under våren 2008 ordnat särskild utbildning om detta för ledamöterna. Nämnden har i relevanta delar närmare studerat regelverken för de verksamheter som nämnden har tillsyn över, t.ex. Säkerhetspolisens regleringsbrev och arbetsordning samt den hemliga bilagan till Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om användning av kvalificerade skyddsidentiteter inom Polisen¹³.

¹³ FAP 480-2, se www.polisen.se/Aktuellt/Rapporter-och-publikationer/Forfattningar-och-lagar/

Även medarbetarna på Säkerhets- och integritetsskyddsnämndens kansli – som samtliga tillträdde sina anställningar under första halvåret 2008 – har varit i behov av särskild utbildning för arbetsuppgifterna. Sådan utbildning har anordnats efter hand under året. Djupare kunskaper har därigenom erhållits om de verksamheter hos de brottsbekämpande myndigheterna som nämndens tillsyn avser och om de författningar m.m. som är styrande för dessa verksamheter.

Säkerhets- och integritetsskyddsnämndens tillsyn består av tillsyn på eget initiativ och tillsyn på grundval av begäran från enskilda.

När det gäller nämndens tillsyn på eget initiativ valde nämnden att se till att alla tillsynsområden och alla typer av tillsynsobjekt blev föremål för nämndens uppmärksamhet under år 2008. Tillsynen har således avsett hemlig tvångsmedelsanvändning, användningen av kvalificerade skyddsidentiteter och Säkerhetspolisens personuppgiftsbehandling. Såväl Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten och Säkerhetspolisen som den öppna polisen och tullkriminalverksamheten har varit föremål för nämndens tillsyn.

Nämndens resurser medger självfallet inte att alla aktiviteter som faller inom tillsynsområdet kan bli föremål för tillsyn i sak. Ett urval behöver göras. Olika sätt har använts för att göra sådana urval. Slumpmässiga urval såväl som riktade urval har använts. Vid riktade urval har bl.a. bedömningar av var det finns en påtaglig risk för felaktigheter varit styrande. I vissa fall har en medial eller en annan uppmärksamhet kring särskilda fall påverkat urvalet.

Metodiken för Säkerhets- och integritetsskyddsnämndens tillsyn på eget initiativ har efterhand diskuterats inom nämnden och utvecklats. I huvudsak har det handlat om att tonvikten i tillsynen under året allteftersom har gått från att granska urval – i form av stickprov eller efter andra kriterier – av de brottsbekämpande myndigheternas åtgärder och ärenden e.d. till att låta tillsynen vara mera tematisk.

Med en sådan tematisk metod tar tillsynen sin utgångspunkt i teman, dvs. frågeställningar, som utreds och granskas. Inledningsvis analyseras gällande författningar m.m. liksom relevanta delar av den aktuella myndighetsorganisationen. Redan i denna inledande del av ett tematiskt tillsynsärende kan iakttagelser göras, t.ex. med avseende på om det finns tillfredsställande författningmässiga och organisatoriska rutiner för ett visst förfarande e.d. Därefter görs ett urval av de aktuella brottsbekämpande myndigheternas ärenden e.d., inte med utgångspunkt att utöva tillsyn över ärendena som sådana utan över det tematiska tillsynsärendets frågeställningar. Granskningen av ett ärende ger dock regelmässigt viss sidoinformation som ensam eller i förening med information från andra ärenden eller från annat håll, kan utgöra grund för nya tematiska tillsynsärenden.

Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden bedömer att användningen av en tematisk tillsynsmetodik ger en påtagligt stärkt kvalitet i tillsynen. Metoden bör alltså användas i ökad omfattning.

Ett problem som nämnden upplevt under första verksamhetsåret är att nämnden i dess helhet måste fatta beslut även i enkla frågor. Nämndens resurser har därför i viss mån använts för uppgifter av relativt okvalificerad art. Skälet är att nämndens instruktion inte medger nämnden att delegera beslutanderätt i enkla frågor. Nämnden har emellertid i september 2008 begärt hos regeringen att det i instruktionen ska införas en sådan möjlighet att delegera. Regeringen har den 23 april 2009 beslutat om en sådan ändring i instruktionen. Ändringen träder i kraft den 1 juli 2009. Till följd av den beslutade instruktionsändringen kommer nämnden att kunna frigöra resurser som kan användas till att öka nämndens tillsynsinsatser.

När den begärda instruktionsändringen genomförts, kommer även effektiviteten i handläggningen av nämndens ärenden i vilka enskilda begärt en kontroll att kunna ökas. Handläggningstiderna i dessa ärenden kommer således att kunna förkortas.

Klarläggande av tillsynsområdet

Säkerhets- och integritetsskyddsnämndens tillsynsområde är i grunden fastlagt genom lagen (2007:980) om tillsyn över viss brottsbekämpande verksamhet till vilken förordningen (2007:1141) med instruktion för Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden ansluter.

Under år 2008 har nämnden klargjort innebörden av nämnda författningars bestämmande av tillsynsområdet. Detta har skett genom principiella överväganden av nämnden samt genom den praxis som har bildats genom nämndens avgöranden av tillsynsärenden på eget initiativ och ärenden om enskildas begäran om kontroll. Särskilt har detta gällt tillsynens omfattning avseende Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter.

Särskilt om tillsynen över Säkerhetspolisens behandling av uppgifter

Enligt lagen (2007:980) om tillsyn över viss brottsbekämpande verksamhet ska Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden utöva tillsyn över Säkerhetspolisens behandling av uppgifter enligt polisdatalagen (1998:622).

Polisdatalagen gäller utöver personuppgiftslagen (1998:204) vid behandling av personuppgifter i polisens verksamhet och i polisverksamhet vid Ekobrottsmyndigheten för att förebygga brott och andra störningar av den allmänna ordningen och säkerheten, övervaka den allmänna ordningen och säkerheten, hindra störningar därav samt ingripa när sådana har inträffat eller bedriva spaning och utredning i fråga om brott som hör under allmänt åtal. Polisdatalagen gäller också behandling av uppgifter i spårregister men inte för behandling av personuppgifter som sker med stöd av särskild registerlagstiftning.

Säkerhets- och integritetsskyddsnämndens tillsyn när det gäller personuppgiftsbehandling avser således bara Säkerhetspolisens personuppgiftsbehandling och bara den behandling som sker i den polisiära verksamheten vid Säkerhetspolisen.

Nämndens tillsyn ska ske särskilt med avseende på behandling av känsliga personuppgifter. Bestämmelser om behandlingen av sådana uppgifter finns i 5 § polisdatalagen. Regleringen där innebär att uppgifter om en person inte får behandlas enbart på grund av vad som är känt om personens ras eller etniska ursprung, politiska åsikter, religiösa eller filosofiska övertygelse, medlemskap i fackförening, hälsa eller sexuella läggning. Om uppgifter om en person behandlas på annan grund får dock uppgifterna kompletteras med sådana känsliga personuppgifter om det är oundgängligen nödvändigt för syftet med behandlingen.

Med behandling av personuppgifter avses varje åtgärd eller serie av åtgärder som vidtas i fråga om personuppgifter, vare sig det sker på automatisk väg eller inte, t.ex. insamling, registrering, organisering, lagring, bearbetning eller ändring, återvinning, inhämtande, användning, utlämnande genom översändande, spridning, eller annat tillhandahållande av uppgifter, sammanställning eller samkörning, blockering, utplåning eller förstöring (se 3 § personuppgiftslagen).

Det kan konstateras att polisdatalagen trädde i kraft den 1 april 1999. Säkerhets- och integritetsskyddsnämndens tillsyn omfattar därför Säkerhetspolisens personuppgiftsbehandling från och med den 1 april 1999. Nämndens tillsyn omfattar dock även uppgifter som har registrerats före detta datum om uppgifterna senare har behandlats enligt den nämnda polisdatalagen.

Nämndens tillsyn omfattar inte uppgifter om avlidna personer. Enligt personuppgiftslagen avses nämligen med personuppgifter all slags information som direkt eller indirekt kan hänföras till en fysisk person som är i livet. I författningssammanhang utgör därför uppgifter om avlidna personer inte personuppgifter.

Hur långt tillbaka i tiden kan tillsynen gå?

Tillsyn på nämndens eget initiativ

I den proposition¹⁴ som låg till grund för inrättandet av Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden angavs att det är naturligt att nämnden inriktar sin verksamhet på sådan användning av hemliga tvångsmedel och kvalificerade skyddsidentiteter som sker efter ikraftträdandet av lagen (2007:980) om tillsyn över viss brottsbekämpande verksamhet men att det inte finns något som hindrar att nämnden granskar även äldre förhållanden. Som exempel nämndes att det är naturligt att nämnden vid en granskning av den tvångsmedelsanvändning som pågick vid lagens ikraftträdande även granskar om förutsättningarna för tvångsmedelsanvändningen var uppfyllda när åtgärderna inleddes. Vidare angavs att nämnden givetvis kan ha anledning att bl.a. kontrollera de brottsbekämpande myndigheternas användning av överskottsinformation även om tvångsmedelsanvändningen avslutats före ikraftträdandet och att det ankommer på nämnden att avgöra i vilken utsträckning den ser skäl att ta upp äldre förhållanden till granskning.

När det gäller Säkerhets- och integritetsskyddsnämndens tillsyn på eget initiativ har nämnden således tagit utgångspunkt i de brottsbekämpande myndigheternas verksamhet efter den 1 januari 2008.

Nämndens kontroller på begäran av enskilda

Övergångsbestämmelserna till lagen (2007:980) om tillsyn över viss brottsbekämpande verksamhet föreskriver att Säkerhets- och integritetsskyddsnämndens kontroll på begäran av enskild ska på begäran av den enskilde omfatta även förhållanden före ikraftträdandet. I propositionen anförs att nämnden alltid bör vara skyldig att företa en kontroll på begäran av en enskild och bör således utan

¹⁴ Prop. 2006/07:133 s. 83

någon begränsning kunna granska sådan verksamhet som har ägt rum före ikraftträdandet och som omfattas av tillsynslagen¹⁵. Det tillsynsområde som lagen uppställer – och som ovan redovisats i avsnittet Närmare om nämndens uppgifter – avgränsar dock den kontroll som nämnden kan göra på begäran av en enskild.

Andra avgränsningar beträffande kontroll på begäran av enskild

Den enskilde ska själv begära kontrollen

En begäran om Säkerhets- och integritetsskyddsnämndens kontroll kan framställas av alla personer, oavsett medborgarskap eller hemvist. Även juridiska personer kan framställa en sådan begäran, med förfrågan om huruvida hemligt tvångsmedel har riktats mot en teadress eller en plats som den juridiska personen innehar.

Det är dock endast den enskilde personligen – eller genom ombud – som kan begära nämndens kontroll. Således kan inte t.ex. anhöriga, forskare eller journalister begära nämndens kontroll med avseende på andra levande eller avlidna personer. Anledningen till detta är att det inte ska vara möjligt för andra personer än den enskilde själv att ta reda på om den enskilde har utsatts för en författningsstridig tvångsmedelsanvändning eller personuppgiftsbehandling.

Kontrollen ska avse uppgifter som omfattas av sekretess gentemot den enskilde

Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden har inrättats för att uppfylla Europakonventionens krav på nationellt effektivt rättsmedel i fråga om viss verksamhet som på grund av stark sekretess är undandragen allmän insyn. Detta innebär att om sekretess inte gäller mot den enskilde om vilka uppgifter som Säkerhetspolisen har behandlat om honom eller henne eller om vilka hemliga

¹⁵ Prop. 2006/07:133 s. 77

tvångsmedel som han eller hon har utsatts för så kan han eller hon själv begära ut uppgifterna och på vanligt sätt och i vanlig ordning begära skadestånd hos Justitiekanslern eller anmäla förhållanden för brottsutredning om tjänstefel, m.m.

Enligt vad Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden konstaterat omfattar därför rätten att begära nämndens kontroll enbart sådan Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter och sådan brottsbekämpande myndigheters användning av hemliga tvångsmedel som är belagd med sekretess gentemot den enskilde.

Kontrollen ska avse huruvida förekommande åtgärder har varit lagenliga

Syftet med den kontroll som en enskild person begär av Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden ska därtill vara att få utrett om förekommande – och mot den enskilde sekretessbelagd – tvångsmedelsanvändning eller personuppgiftsbehandling har varit lagligen grundad.

Vill en enskild person endast begära ut handlingar eller få del av andra uppgifter om huruvida han eller hon är eller har varit föremål för tvångsmedelsanvändning ska han eller hon göra detta främst hos de brottbekämpande myndigheter eller arkiv som är aktuella. Vill en enskild person begära ut handlingar eller få del av andra uppgifter om huruvida han eller hon har varit utsatt för Säkerhetspolisens personuppgiftsbehandling ska han eller hon begära detta hos Säkerhetspolisen eller Riksarkivet.

Omfattningen av nämndens kontroll är beroende av vilka uppgifter den enskilde lämnar

Den kontroll som Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden företar sker inom ramen för vad en enskild person har begärt och som faller inom nämndens tillsynsområde. I den mån en enskild persons begäran är av ett allmänt slag, utan angivande av några närmare omständigheter, så kan nämndens kontroll vanligen inte avse annat än Säkerhetspolisens register och andra centralt tillgängliga register och databaser. För att det ska vara möjligt för

nämnden att utföra kontroller därutöver krävs vanligen att den enskilde dels uppger de närmare omständigheter som han eller hon menar utgör grund för antagandet att hemlig tvångsmedelsanvändning eller personuppgiftsbehandling kan ha förekommit och dels anger vilka adresser, telefonnummer eller platser eller andra motsvarande uppgifter som nämndens kontroll ska omfatta och vilken tidsperiod som avses.

Uppgifter som enskilda lämnar kan även ligga till grund för tillsyn på eget initiativ

Det kan framhållas att Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden kan lägga uppgifter som enskilda lämnar till nämnden till grund för tillsyn på eget initiativ. Detta gäller även för det fall nämnden på grund av de ovan redovisade avgränsningarna inte kan bistå en enskild med en kontroll på dennes begäran.

Uppgifter som kan ligga till grund för nämndens tillsyn på eget initiativ kan också lämnas av andra myndigheter och organ, även av Registerkontrolldelegationen och Skyddsregistreringsdelegationen.

Verksamhetens omfattning under året

Tillsyn på eget initiativ

Den tillsynsverksamhet som Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden bedrivit på eget initiativ har efter hand utvecklats och successivt ökat volymmässigt. Under året har 29 tillsynsärenden inletts. Av dessa ärenden har 22 avslutats under året och sju ärenden var således pågående vid årets utgång.

Av de initierade ärendena har elva ärenden angått tillsyn av Säkerhetspolisens personuppgiftsbehandling och nio av dessa ärenden har avslutats. Granskning av Åklagarmyndighetens och Ekobrottsmyndighetens diaries över hemliga tvångsmedel har skett i sex avslutade ärenden. De brottsbekämpande myndigheternas användning av hemliga tvångsmedel har granskats i sex ärenden och tre av dessa ärenden har avslutats. Säkerhetspolisens och den öppna polisens användning av kvalificerade skyddsidentiteter har varit föremål för tillsyn i fem ärenden och fyra av dessa ärenden har avslutats. Ett ärende, som inte har avslutats under året, angår tillsyn av såväl Säkerhetspolisens personuppgiftsbehandling som de brottsbekämpande myndigheternas användning av hemliga tvångsmedel. Ett tillsynsärende kan innehålla granskning av en stor mängd förhållanden. Ett ärende om granskning av Säkerhetspolisens personuppgiftsbehandling kan angå registreringar rörande flera hundra personer. Ett ärende gällande myndigheternas användning av hemliga tvångsmedel kan innebära att åtskilliga fall av sådan användning vid flera myndigheter granskas. De under år 2008 behandlade tillsynsärendena har i de flesta fall varit av detta slag.

Inom ramen för sin tillsynsverksamhet på eget initiativ har Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden företagit inspektioner vid flera åklagarkammare inom Åklagarmyndigheten, nämligen

i Stockholm, Sollentuna, Göteborg och Malmö, vid Ekobrottsmyndigheten i Stockholm, vid flera av Säkerhetspolisens enheter såväl i Stockholm som i Göteborg och Malmö, vid Rikskriminalpolisen samt vid Tullkriminalens enheter i Stockholm. Inom ramen för tillsynen av användningen av kvalificerade skyddsidentiteter har nämnden hört företrädare för enheter inom Säkerhetspolisens och den öppna polisens, såväl inom den centrala som inom den regionala polisorganisationen. I samband därmed har nämnden granskat dokumentation över användningen av kvalificerade skyddsidentiteter och handlingar som utfärdats för dessa.

Kontroller på begäran av enskild

Sammanlagt 60 personer har under år 2008 begärt att Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden ska kontrollera om de har utsatts för hemliga tvångsmedel eller varit föremål för Säkerhetspolisens behandling av uppgifter enligt polisdatalagen (1998:622). Varje sådan begäran har lagts upp som ett ärende. Under året har det således kommit in 60 sådana ärenden, varav 38 ärenden kom in i samband med att nämnden i en annons den 11 december 2008 i dagstidningar upplyste om möjligheten för enskilda att begära en kontroll. Vid utgången av året var 45 ärenden pågående. Under året avslutades således 15 ärenden. Av de avslutade ärendena företog nämnden ingen åtgärd i ett fall på den grunden att begäran inte avsåg nämndens tillsynsområde och i tre fall på den grunden att den enskilde inte fullföljt sin begäran. Övriga 11 ärenden avslutades med att den enskilde underrättades om att kontrollen hade utförts.

Nämnvärda iakttagelser vid tillsyn och kontroll

Inte i något av de 11 under år 2008 avslutade ärenden där Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden utfört kontroll på begäran av enskild har nämnden funnit att den enskilde i strid med lag eller annan författning har utsatts för hemliga tvångsmedel av brottsbekämpande myndigheter eller personuppgiftsbehandling av Säkerhetspolisen.

Vid den tillsynsverksamhet som nämnden har utfört på eget initiativ under år 2008 har den funnit att de brottsbekämpande myndigheterna överlag bedrivit sin verksamhet avseende hemliga tvångsmedel och kvalificerade skyddsidentiteter i enlighet med lagar och andra författningar. Detsamma gäller Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter.

I det följande lämnas en redogörelse för de fall där nämnden funnit anledning att ifrågasätta åtgärders förenlighet med lag eller annan författning eller där nämnden gjort andra iakttagelser som förtjänar att nämnas, bl.a. för att ligga till grund för de slutsatser och förslag som nämnden återkommer till i det sista avsnittet.

Vid utformningen av denna årsberättelse har Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden haft att beakta den sekretess som gäller i tillsynsverksamheten (se ovan avsnittet Sekretess vid nämnden). Det är således för det mesta inte möjligt för nämnden att i sina årsberättelser redovisa i vilka specifika ärenden e.d. som nämnden har gjort sina iakttagelser.

Det kan i sammanhanget framhållas att om Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden finner att någon brottsbekämpande myndighet i strid med gällande författningar har använt hemliga tvångsmedel eller att Säkerhetspolisen i strid med gällande författningar har behandlat personuppgifter så är nämnden skyldig att efter omständigheterna anmäla den författningsstridiga verksamhet som den funnit till Justitiekanslern, Åklagarmyndigheten, Datainspektionen eller någon annan behörig myndighet för åtgärd.

Säkerhetspolisens personuppgiftsbehandling

Vissa omständigheter rörande registreringar som försvårar tillsyn och annan kontroll

Centralregistret är en databas som har till ändamål att utgöra ett spaningsregister i Säkerhetspolisens verksamhet för att förebygga och avslöja brott mot rikets säkerhet och för att bekämpa terrorism samt att utgöra underlag för registerkontroll.

För Centralregistrets användande tillämpas vissa bestämmelser i polisdatalagen. Till en början får Centralregistret innehålla uppgifter som kan hänföras till en enskild person endast om den som uppgifterna gäller kan misstänkas för att ha utövat eller komma att utöva brottslig verksamhet som innefattar hot mot rikets säkerhet eller terroristbrott¹⁶, om personen har undergått registerkontroll enligt säkerhetsskyddslagen (1996:627) eller om det med hänsyn till registrets ändamål annars finns särskilda skäl till det (33 §).

Centralregistret får vidare endast innehålla identifieringsuppgifter, uppgifter om grunden för registreringen och hänvisning till de ärenden där uppgifter om den registrerade behandlas (34 §).

Slutligen ska uppgifter som registrerats på grund av misstanke om brottslig verksamhet och uppgifter som registrerats på grund av särskilda skäl med hänsyn till registrets ändamål gallras senast tio år efter det att en sådan uppgift om personen som kan föranleda registrering senast infördes (35 §).

Av Säkerhetspolisens arbetsordning framgår vidare att det i Centralregistret bara får föras in uppgifter som behövs för dess ändamål. För att Centralregistret ska fungera tillfredsställande som spaningsregister och som underlag för registerkontroll krävs att uppgifter som finns i akter i avslutade ärenden eller ärenden under handläggning vid behov kan återfinnas genom slagning i registret. Anteckningar ska därför göras i Centralregistret så snart registreringsgrund föreligger.

¹⁶ Enligt 2 § lagen (2003:148) om straff för terroristbrott.

Nämndens iakttagelser vid tillsyn

Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden har på detta område gjort tre olika iakttagelser. För det första har nämnden vid sin tillsyn av Säkerhetspolisens Centralregister påträffat fall där Säkerhetspolisen inte har registrerat samtliga relevanta aktiviteter beträffande aktuella personer. I några av dessa fall har den aktivitet som motiverat att personen registrerats inte funnits med. Eftersom Centralregistret syftar till att göra det möjligt att bedriva s.k. registerspaning har nämnden satt i fråga varför personerna överhuvudtaget finns i registret. Förutom att gå ut över effektiviteten i Säkerhetspolisens arbete innebär en sådan ofullständig registrering ett försvårande av nämndens tillsyn men även annan intern och extern kontroll försvåras.

För det andra har nämnden anträffat fall där det inte framgår av Centralregistret vid vilken tidpunkt uppgifterna har registrerats, bara när de senast har ändrats. Detta kan försvåra en kontroll av att gällande bestämmelser för gallring av uppgifter ur Centralregistret iakttagits.

Det ska för det tredje nämnas att nämnden vid sin tillsyn har iakttagit att när gallring sker av uppgifter i Centralregistret så arkiveras endast de bakomliggande handlingarna utan att det genom utdrag ur Centralregistret eller på annat sätt framgår vilka uppgifter som har funnits i Centralregistret. Även detta innebär att nämndens tillsyn men även annan intern och extern kontroll i efterhand försvåras.

Åtgärder i anledning av iakttagelserna

Efter det att nämnden uttalat sig i frågan har Säkerhetspolisen beträffande den förstnämnda frågan kompletterat registreringarna med relevanta registreringsgrunder. Det var således inte i sig fel att registrera personerna som sådana. Vidare har Säkerhetspolisen uppmärksammat sin berörda personal på vikten av att samtliga relevanta aktiviteter registreras.

Beträffande de båda andra frågorna har nämnden anmodat

Säkerhetspolisen att yttra sig. Säkerhetspolisen har beträffande det förhållandet att endast ändringstidpunkt anges i Centralregistret anfört bl.a. följande.

Även om Centralregistret inte innehåller någon historik över samtliga tidpunkter när uppgifter har tillförts registret innebär det inte att det helt saknas sådan dokumentation. Det finns alltid en stämpel på den handling där uppgifterna hämtats där det framgår när uppgifterna tillförts registret samt vem som utfört åtgärden. Detta gäller dock inte uppgifter som inhämtats från vissa register där det saknas en bakomliggande handling, t.ex. misstankeregistret och belastningsregistret. Härtill förstörs blanketter rörande registerkontroll och visumansökningar när blanketterna gallras i samband med att uppgifterna gallras ur Centralregistret.

Beträffande frågan om vilka uppgifter som har funnits i Centralregistret men gallrats har Säkerhetspolisen i yttrandet bl.a. anfört följande.

Att uppgifter gallras betyder att de förstörs. Hos myndigheter räknas visserligen också som gallring när överföring till annan databärare leder till informationsförlust, förlust av möjliga informationssammanställningar, förlust av sökmöjligheter eller förlust av möjligheter att fastställa informationens autenticitet. Om Säkerhetspolisen skulle dokumentera vilka uppgifter som förekommit i Centralregistret genom exempelvis registerutdrag skulle det innebära att Säkerhetspolisen har tillgång till en sammanställning av de registrerade uppgifterna även sedan uppgifterna gallrats ur registret. Enligt Säkerhetspolisens bedömning ger bestämmelsen i 35 § polisdatalagen inte någon möjlighet att spara uppgifter sedan gallringsfristen inträtt för att visa vilka uppgifter som funnits i registret. Detta synsätt hade också stöd i den granskning av Säkerhetspolisens hantering av Centralregistret som Registernämnden tidigare genomfört. Registernämnden underströk vid flera tillfällen vikten av att gallringen i Centralregistret leder till att Säkerhetspolisen inte längre har tillgång till den sammanställning av uppgifter som finns i Centralregistret.

Med anledning av de gjorda iakttagelserna och vad Säkerhetspolisen anfört i sitt yttrande återkommer nämnden till frågan om gallring i avsnittet Slutsatser och förslag.

Beslut om att en kategori av känsliga personuppgifter får behandlas i visst syfte har använts som grund för att behandla en annan kategori av sådana personuppgifter

Som nämnts i avsnittet Tillsyn på nämndens egna initiativ får enligt polisdatalagen (1998:622) uppgifter om en person inte behandlas enbart på grund av vad som är känt om personens ras eller etniska ursprung, politiska åsikter, religiösa eller filosofiska övertygelse, medlemskap i fackförening, hälsa eller sexuella läggning (5 § första stycket). Det framgår vidare att om uppgifter om en person behandlas på annan grund får uppgifterna kompletteras med känsliga personuppgifter endast om det är oundgängligen nödvändigt för syftet med behandlingen (5 § andra stycket).

Enligt Säkerhetspolisens arbetsordning ska beslut om komplettering av känsliga personuppgifter fattas av chefen för enheten för dokumentation eller av den som har dennes delegation. Handlingen ska vara utformad på ett sådant sätt att grund för beslutet framgår och beslutet ska särskilt antecknas på handlingen.

Nämndens iakttagelser vid tillsyn

Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden har vid sin tillsyn anträffat fall där beslut först har fattats om att en viss kategori av känsliga personuppgifter får behandlas i ett visst syfte. Sedan har det inte fattats något nytt sådant beslut när en annan kategori av känsliga personuppgifter har behandlas i samma syfte.

Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden har uttalat att behandling av en ny kategori av känslig personuppgift alltid bör föranleda ett nytt beslut, även om syftet med behandlingen är detsamma som syftet med behandlingen av den tidigare kategorin av känslig

personuppgift. Nämnden har också ansett att ett nytt sådant beslut ska fattas för att en kategori av känslig personuppgift ska få behandlas i ett nytt syfte än den tidigare har behandlats för.

Åtgärder med anledning av iakttagelserna

Säkerhetspolisen har uppgett att rutinerna avseende registreringar av känsliga personuppgifter numera är ändrade och att sådana registreringar nu sker i enlighet med Säkerhets- och integritetsskyddsnämndens uttalande.

Behörighet att göra slagningar i Centralregistret

Direkt åtkomst till uppgifter i Säkerhetspolisens Centralregister eller till uppgifter som i annat fall behandlas automatiserat hos Säkerhetspolisen ska i enlighet med vad som föreskrivs i polisdatabehandlingsordningen (1999:81) vara förbehållen de personer som på grund av sina arbetsuppgifter behöver information om sådana uppgifter (13 §). För att få behörighet till registret måste personalen genomgå en utbildning som avslutas med ett prov. Efter godkänt prov får den anställde behörighet att använda registret. Behörigheten delas upp i olika nivåer beroende på vilka behov den anställde har. Alla transaktioner och frågor i Centralregistret loggas. Enhetscheferna kontrollerar regelbundet den egna personalens loggningar i Centralregistret. Daglig kontroll av all uppdatering som görs i Centralregistret utförs av chefen för dokumentationsenheten respektive av chefen för den sektion som har ansvaret för Centralregistret. Enheten för intern säkerhet kontrollerar att de slagningar som görs i Centralregistret inte sker av obehöriga.

Nämndens iakttagelser vid tillsyn

Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden har vid sin tillsyn granskat fall där det har ifrågasatts om anställd vid Säkerhetspolisen haft behörighet att göra slagningar i Centralregistret. Nämnden har kunnat konstatera att slagningarna gjorts av den anställda.

Åtgärder med anledning av iakttagelserna

Med anledning av att de ifrågasatta slagningarna, på anmälan av Säkerhetspolisen, redan hade blivit föremål för åklagarledd förundersökning i vilken omständigheterna klarlagts och bedömts har nämnden inte funnit anledning att, i enlighet med det i nämndens instruktion föreskrivna förfarandet, samråda med Åklagarmyndigheten om ett överlämnande av sin utredning.¹⁷

Lokala databaser har innehållit uppgifter som inte omfattats av tillståndet för databasen

För att underlätta bearbetning av uppgifter i en förundersökning eller i annan utredning har Säkerhetspolisen möjlighet att inrätta från Centralregistret fristående databaser för behandling av personuppgifter. De fristående databaserna består antingen av bearbetad och analyserad information eller av icke analyserad information. Den senare kategorin är vanligen benämnd analysdatabas. Innan en lokal databas får skapas krävs det tillstånd från Säkerhetspolisens personuppgiftsombud. Ett beslut om att inrätta en sådan fristående databas fattas enligt Säkerhetspolisens arbetsordning av chefen för enheten för dokumentation. Tillståndet ska bl.a. innehålla uppgifter om databasens namn, personuppgiftsbehandlingens ändamål, vem som är ansvarig för databasen, en beskrivning av den kategori av personer som berörs av behandlingen, en kort beskrivning av de uppgifter som ska behandlas om personer, rutiner för uppdatering

¹⁷ 22 § förordning (2007:1141) med instruktion för Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden

mellan den fristående databasen och Centralregistret, hur lång tid beslutet gäller, alternativt tid för omprövning av beslutet och åtgärder som vidtagits för att trygga säkerheten i behandlingen, t.ex. frågor om behörighet för åtkomst till och gallring av uppgifter.

Nämndens iakttagelser vid tillsyn

Vid sin tillsyn har Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden påträffat ett par fall där lokala databaser tillförts ett fåtal uppgifter som inte omfattas av de tillstånd med vilka de inrättats.

Åtgärder med anledning av iakttagelserna

Säkerhetspolisen har uppgett att det numera finns tillstånd som täcker de uppgifter som databaserna innehåller. Nämnden avser att så småningom följa upp kontrollen av de lokala databaserna.

Användningen av hemliga tvångsmedel**Domstolar har meddelat otydliga eller ofullständiga tillstånd**

Säkerhets- och integritetsskyddsnämndens tillsyn omfattar inte domstolarna. Vid nämndens tillsyn av de brottsbekämpande myndigheternas användning av hemliga tvångsmedel kontrollerar dock nämnden att myndigheterna av domstol har inhämtat föreskrivna tillstånd.

Nämndens iakttagelser vid tillsyn

Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden har vid granskning av tvångsmedelsdiarier och tillståndshandlingar vid flera åklagarkammare anträffat fall då det inte av tillståndet till tvångsmedelsanvändning framgår vilken domare som har gett det. Namnteckningen har varit oläsbar och det har inte funnits något

namnförtydligande. Det har inte heller i övrigt av handlingar som funnits i Åklagarmyndighetens akt rörande tillståndet framgått vilken domare som meddelat tillståndet.

Åtgärder med anledning av iakttagelserna

Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden har för kännedom delgett iakttagelserna med Domstolsverkets generaldirektör och med berörda domstolschefer.

Förstörande av upptagningar och uppteckningar har inte skett inom föreskriven tid

Upptagningar eller uppteckningar som har gjorts vid hemlig teleavlyssning, hemlig teleövervakning, hemlig rumsavlyssning eller upptagningar som har gjorts vid hemlig kameraövervakning ska granskas snarast möjligt. Upptagningar från hemlig kameraövervakning som saknar betydelse från brottsutredningssynpunkt ska förstöras omedelbart efter det att de har granskats.

Upptagningar och uppteckningar från hemlig teleavlyssning eller hemlig teleövervakning och upptagningar från hemlig kameraövervakning ska, i de delar de är av betydelse från brottsutredningssynpunkt, bevaras till dess förundersökningen har lagts ned eller avslutats eller, om åtal väckts, målet har avgjorts slutligt. Upptagningar eller uppteckningar som gjorts vid hemlig rumsavlyssning ska, i de delar de är av betydelse för utredning av brott som kan föranleda hemlig rumsavlyssning, bevaras på samma sätt som nyss beskrivits. Även vid användning av hemliga tvångsmedel enligt lagen (2007:979) om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott ska upptagningar eller uppteckningar bevaras på samma sätt i de delar de innehåller sådana uppgifter om brott som enligt samma lag får användas för att utreda brott, dvs. sådana brott som i sig kan föranleda tvångsmedelanvändning enligt den lagen eller försök, förberedelse eller stämpling till

sådant brott, om en sådan gärning är belagd med straff.

För dessa hemliga tvångsmedel gäller att upptagningar och uppteckningar, i de delar de är av betydelse för att förhindra förestående brott, ska bevaras så länge de behövs för att förhindra brott.

Nämndens iakttagelser vid tillsyn

Vid sin tillsyn har Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden hos Säkerhetspolisen anträffat fall där upptagning eller uppteckning inte har förstörts inom föreskriven tid.

Åtgärder med anledning av iakttagelserna

Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden har anmodat Säkerhetspolisen att yttra sig över ovan nämnda förhållande. I yttrandet har Säkerhetspolisen anfört bl.a. följande.

Nämndens iakttagelse resulterade i att Säkerhetspolisen omedelbart överlämnade ärendet till åklagare för prövning av frågan om förundersökning ska inledas. Som en del i arbetet med att successivt förändra och utveckla Säkerhetspolisens interna styrdokument påbörjade en arbetsgrupp i september 2008 en utredning av rutinerna kring Säkerhetspolisens tvångsmedelshandling. Vid tidpunkten för nämndens kontroll var emellertid det arbetet inte avslutat och Säkerhetspolisens arbetsordning angav därför endast vem som delegerats uppgiften att se till att upptagningar från verkställighet av hemliga tvångsmedel förstörs efter åklagarens beslut. Det saknades närmare beskrivningar av de rutiner som skulle användas. Arbetsgruppens arbete resulterade i att en rutinbeskrivning beslutades den 28 januari 2009.

Användning av överskottsinformation har inte dokumenterats

Om det vid hemlig teleavlyssning, hemlig teleövervakning eller hemlig kameraövervakning har kommit fram uppgifter om ett annat brott än det som har legat till grund för beslutet om avlyssning eller övervakning, får uppgifterna användas för att utreda

brottet. Förundersökning eller motsvarande utredning om brottet får dock inledas på grund av dessa uppgifter endast om det är föreskrivet fängelse i ett år eller däröver för brottet och det kan antas att brottet inte föranleder endast böter, eller det finns särskilda skäl.

Uppgifter om ett annat brott som har kommit fram vid *hemlig rumsavlyssning* får dock endast användas för att utreda sådant brott som i sig kan föranleda hemlig rumsavlyssning.

Om det vid tvångsmedelsanvändning enligt lagen (2007:979) om *åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott* har framkommit uppgifter om brott får uppgifterna användas för att utreda brottet endast om det är fråga om sådant brott som i sig kan föranleda tvångsmedelanvändning enligt den lagen eller försök, förberedelse eller stämpling till sådant brott, om en sådan gärning är belagd med straff.

Vid användning av hemliga tvångsmedel får uppgifter som kommit fram om förestående brott användas för att förhindra brott.

Det kan noteras att det i rättegångsbalken inte finns bestämmelser om användning av överskottsinformation vid postkontroll medan den ovan nämnda bestämmelsen om användning av överskottsinformation i lagen om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott omfattar all tvångsmedelsanvändning enligt den lagen, även postkontroll.

Nämndens iakttagelser vid tillsyn

Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden har vid sin tillsyn funnit att användning av överskottsinformation dokumenteras olika vid olika åklagarkammare inom Åklagarmyndigheten. Det finns även fall då sådan dokumentation saknas helt. Således försvåras eller omöjliggörs en kontroll i efterhand av i vad mån överskottsinformation har genererats och om den har förts vidare för att användas i andra förundersökningar m.m. och om detta har skett i enlighet med gällande författningar. Någon generell dokumen-

tationsplikt finns inte när det gäller överskottsinformation. Det är först när materialet bevaras bortom den slutliga tidpunkt som gäller för förstörande som det krävs ett uttryckligt och dokumenterat ställningstagande i den saken.

Åtgärder med anledning av iakttagelserna

Enligt uppgift från Åklagarmyndigheten är frågan om utveckling av rutiner för hantering av överskottsinformation inom ramen för användning av hemliga tvångsmedel föremål för övervägande inom myndigheten.

Det har saknats enhetliga rutiner för skyldigheten att underrätta enskilda om att de har utsatts för hemliga tvångsmedel

Den som är eller har varit misstänkt för brott ska, med nedan angivna undantag, underrättas om hemlig teleavlyssning, hemlig teleövervakning, hemlig kameraövervakning eller hemlig rumsavlyssning som han eller hon har utsatts för. Om hemlig teleavlyssning eller hemlig teleövervakning har avsett en teleadress som innehas av någon annan än den misstänkte, ska även innehavaren av teleadressen underrättas. Har hemlig kameraövervakning avsett en plats som innehas av någon annan än den misstänkte och som allmänheten inte har tillträde till ska även innehavaren av platsen underrättas. När hemlig rumsavlyssning har avsett en plats som innehas av någon annan än den misstänkte ska även innehavaren underrättas.

En underrättelse ska lämnas så snart det kan ske utan men för utredningen, dock senast en månad efter det att förundersökningen avslutades.

En underrättelse behöver inte lämnas till den som redan har fått del av eller tillgång till uppgifterna. En underrättelse behöver inte heller lämnas, om den med hänsyn till omständigheterna uppenbart är utan betydelse.

En underrättelse ska innehålla uppgift om vilket hemligt tvångsmedel som har använts och när det har skett. Den som är eller har varit misstänkt för brott ska få uppgift om vilken brottsmisstanke som har legat till grund för åtgärden eller som åtgärden har föranlett. Den som inte är eller har varit misstänkt för brott ska få uppgift om detta.

En underrättelse om hemlig teleavlyssning eller hemlig teleövervakning ska även innehålla uppgift om vilken teleadress som avlyssningen eller övervakningen har avsett. En underrättelse om hemlig kameraövervakning eller hemlig rumsavlyssning ska även innehålla uppgift om platsen för åtgärden.

Om det gäller sekretess för uppgifter som underrättelsen ska innehålla ska underrättelsen skjutas upp till dess att sekretess inte längre gäller.

Har det på grund av sekretess inte kunnat lämnas någon underrättelse inom ett år från det att förundersökningen avslutades får underrättelsen underlåtas.

En underrättelse ska inte lämnas om förundersökningen angår vissa angivna brott inom Säkerhetspolisens verksamhetsområde.

Även enligt lagen (2007:979) om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott ska den enskilde underrättas om hemligt tvångsmedelsanvändning i vissa fall. I dessa fall ska underrättelsen lämnas så snart det kan ske efter det att det ärende i vilket åtgärden vidtogs avslutades. Om det gäller sekretess för uppgifter som underrättelsen ska innehålla ska underrättelse skjutas upp till dess att sekretess inte längre gäller. Har det på grund av sekretess inte kunnat lämnas någon underrättelse inom ett år från det att det ärende i vilket åtgärden vidtogs avslutades får underrättelsen underlåtas.

När en underrättelse har underlåtit ska åklagaren underrätta Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden om detta.

Hemliga tvångsmedel kan användas inom ramen för internationell rättslig hjälp i brottmål. Därför har delvis anpassade

bestämmelser om förfarandet gällande underrättelseskyldighet till enskild intagits i lagen (2006:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål.

Riksåklagaren har utfärdat riktlinjer för underrättelser om hemliga tvångsmedel.¹⁸ Av riktlinjerna framgår att åtgärderna att underrätta den enskilde, att skjuta upp underrättelsen och att underlåta att underrätta ska handläggas i form av ett bevakningsärende som ska registreras i samma diarium som det hemliga tvångsmedlet har registrerats i. Åklagaren ska i bevakningsärendet fortlöpande bevaka huruvida sekretess fortfarande gäller, om underrättelse till enskild har skjutits upp på grund av sekretess. Före utgången av varje kalenderkvartal ska åklagaren pröva samtliga de uppskjutna frågor om underrättelse till enskild som han eller hon ansvarar för. I fråga om underrättelser inom ramen för internationell rättslig hjälp får dock prövningen anstå till dess att ett år har gått sedan åtgärden avslutades. Varje prövning av om sekretess hindrar en underrättelse ska dokumenteras i bevakningsärendet.

Nämndens iakttagelser vid tillsyn

Vid sin tillsyn har Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden funnit att det bland åklagarkamrarna vid Åklagarmyndigheten förekommer olika rutiner för hanteringen av bevakningsärenden angående underrättelseskyldighet till enskild. I några fall har helt saknats rutiner.

Åtgärder med anledning av iakttagelserna

I anledning av iakttagelserna rörande rutiner angående underrättelseskyldigheten har Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden gett Åklagarmyndigheten möjlighet att inkomma med synpunkter till nämnden. Åklagarmyndigheten har därvid anfört följande.

¹⁸ RÅR 2007:3, se www.aklagare.se/Dokument/Foreskrifter-och-riktlinjer/

Med anledning av den nya underrättelseskyldigheten har Åklagarmyndigheten – tillsammans med polis, tull och Ekobrottsmyndigheten – etablerat ett fungerande system för att skapa underlag för den prövning om sekretess som måste göras när en underrättelse till enskild aktualiseras. Den etablerade ordningen har föranlett samordnade föreskrifter vid berörda myndigheter.

Vid sidan av de riktlinjer som riksåklagaren har utfärdat finns en detaljerad beskrivning av den interna handläggningsrutinen i myndighetens handbok Ärendehantering. Till dessa anvisningar finns centralt framtagna mallar för de beslut som bevakningsfrågorna aktualiserar.

Inom ramen för ett fortsatt samråd mellan berörda myndigheter har Åklagarmyndigheten efterfrågat uppgift om hur det lokala samarbetet har fungerat kring dessa frågor. Återkopplingen har i ett par omgångar föranlett diskussioner med företrädare för åklagarkammare.

Åklagarmyndigheten har, utöver sedvanlig intern information, under året vid ett par tillfällen särskilt uppmärksammat de nya handläggningsrutinerna såväl via myndighetens intranät, som vid möten för kammarchefskollektivet. Med anledning av nämndens iakttagelser avser Åklagarmyndigheten att åter fästa kamrarnas uppmärksamhet på de rutiner som gäller.

Användningen av kvalificerade skyddsidentiteter

Lagen (2006:939) om kvalificerade skyddsidentiteter trädde i kraft den 1 oktober 2006. Med kvalificerad skyddsidentitet avses en särskilt beslutad skyddsidentitet som består av andra personuppgifter än de verkliga och som har förts in i statliga register eller i handlingar som har utfärdats av statliga myndigheter. Detta innebär att en kvalificerad skyddsidentitet kommer till uttryck i körkort och identitetshandlingar. Om det behövs kan de fiktiva personuppgifter som hör till den kvalificerade skyddsidentiteten

även registreras i folkbokföringsdatabasen. Ett beslut om kvalificerad skyddsidentitet får avse polismän, vid Säkerhetspolisen också andra tjänstemän, som har till uppgift att delta i spanings- eller utredningsverksamhet som gäller allvarlig brottslighet eller verksamhet för att förebygga sådan brottslighet. Kvalificerade skyddsidentiteter har inte primärt till syfte att skydda tjänstemännen. För beslut om en skyddsidentitet krävs att tillgången till den är nödvändig för att polisverksamhetens åtgärder inte ska röjas. Det krävs vidare att ett röjande av åtgärderna skulle allvarligt motverka verksamheten eller utsätta någon som berörs av verksamheten, t.ex. källor och vittnen men även de deltagande tjänstemännen och deras anhöriga, för allvarlig fara.

Rikspolisstyrelsen föreskriver i vilken polisiär verksamhet som användning av kvalificerade skyddsidentiteter får förekomma.¹⁹ Av föreskriftsrätten följer att kvalificerade skyddsidentiteter endast kan beviljas för de verksamheter där de enligt föreskrifterna får förekomma. De verksamheter som är aktuella framgår av en till föreskrifterna sekretessbelagd bilaga. För Säkerhetspolisen gäller inte dessa föreskrifter i alla delar och i stället finns bestämmelser i Säkerhetspolisens arbetsordning m.m.

Eftersom det har redovisats i olika offentliga lagstiftningsförarbeten kan det här utan eftersättande av sekretess nämnas att kvalificerade skyddsidentiteter kan beviljas för bland annat verksamheterna särskilda spaningsmetoder (undercover operations), särskilt personsäkerhetsarbete och Säkerhetspolisens verksamhet med att från utvalda personer inhämta information (s.k. källdrivning).

I Rikspolisstyrelsens föreskrifter och Säkerhetspolisens arbetsordning finns även bestämmelser om användningen av kvalificerade skyddsidentiteter. Enligt bestämmelserna ska bl.a. framgå när handlingar som utfärdats i den kvalificerade skyddsidentiteten har använts.

¹⁹ FAP 480-2

Nämndens iakttagelser vid tillsyn

Säkerhets- och integritetsskyddsmyndigheten har vid sin tillsyn funnit att det finns betydande variationer inom polisväsendet vad gäller dokumentation av hur de handlingar som har utfärdats i den kvalificerade skyddsidentitetens namn har använts. I en del fall har det i detalj framgått när och hur och för vilket ändamål som en handling har använts. I andra fall har det bara framgått att handlingen använts. Myndigheten har beträffande Säkerhetspolisen uttalat att det förstnämnda står i överensstämmelse med arbetsordningens föreskrifter och att myndigheten ansett att det förfarandet är nödvändigt för att möjliggöra en kontroll över hur den kvalificerade skyddsidentiteten har använts.

Myndigheten har vidare beträffande Säkerhetspolisen haft synpunkter på hur de för den kvalificerade skyddsidentiteten utfärdade handlingarna förvaras när de inte används. Myndigheten har rekommenderat Säkerhetspolisen att överväga en förstärkt kontroll över den förvaringen.

Vidare har myndigheten uppmärksammat brister i säkerhetsskyddet hos en enhet inom polisväsendet. Bristerna har kommit i dagen genom en händelse som har varit föremål för förundersökning men där förundersökningen lagts ned då det saknades spaningsuppslag.

Slutligen kan nämnas att Skyddsregistreringsdelegationen har avslagit ansökningar om kvalificerade skyddsidentiteter utifrån att den verksamhet i vilken skyddsidentiteten skulle användas inte omfattats av gällande föreskrifter. Beträffande vissa sådana verksamheter har det i sig framstått som befogat att kunna tilldela kvalificerade skyddsidentiteter. Skyddsregistreringsdelegationen har i fall av detta slag överlämnat sitt protokoll till chefen för Rikskriminalpolisen i syfte att erinra om betydelsen av att Rikspolisstyrelsen uppdaterar sina föreskrifter.

Åtgärder med anledning av iakttagelserna

Säkerhets- och integritetsskyddsmyndigheten avser att följa upp frågan om dokumentationen av användningen och förvaringen av de handlingar som utfärdats för de kvalificerade skyddsidentiteterna.

Myndighetens tillsynsärende rörande säkerhetsskyddet hos en enhet inom polisväsendet är alltfjämt öppet. Myndigheten har under år 2009 fortsatt att granska vilka åtgärder som har vidtagits med avseende på säkerhetsskyddet.

Enligt uppgift från Rikskriminalpolisen pågår vidare arbetet med att uppdatera Rikspolisstyrelsens föreskrifter om användningen av kvalificerade skyddsidentiteter (se vidare avsnittet Slutsatser och förslag).

Nationell och internationell samverkan

Säkerhets- och integritetsskyddsmyndigheten har vinnlagt sig om att upprätta kontakter och utbyta erfarenheter med myndigheter och andra organ i Sverige men också med motsvarande tillsynsorgan i andra länder.

Beträffande de brottsbekämpande myndigheter som myndighetens tillsyn avser togs tidiga kontakter och de centrala myndigheterna har pekat ut kontaktpersoner för de löpande angelägenheter som myndigheten och myndigheterna har. Vidare har myndigheten inlett ett samråd med Justitiekanslern, Åklagarmyndigheten och Datainspektionen till vilka myndigheten enligt sin instruktion ska överlämna sin utredning när det finns skäl för detta. Myndigheten har också informerat om sin verksamhet vid studiebesök hos myndigheten som gjorts av enheter inom Regeringskansliet, sammanslutningar för myndighetschefer, intresseföreningar, m.m. Justitieministern har besökt myndigheten vid två tillfällen under året och då fått information om myndighetens verksamhet.

Redan innan Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden hade inrättats påbörjades genom de föregående utredningarna ett deltagande i det relativt omfattande internationella erfarenhetsutbyte som förekommer mellan motsvarande tillsynsorgan i Europa men också i andra delar av världen. Nämnden har fortsatt med detta även under 2008. Således deltog företrädare för nämnden i den i juni 2008 i Lissabon avhållna fjärde konferensen mellan organ inom Europeiska unionen som har till uppgift att utöva tillsyn över underrättelse- och säkerhetstjänster. Dessförinnan hade deltagande skett år 2007 i en konferens i Haag anordnad av den Nederländska tillsynskommittén. I oktober 2008 skedde deltagande i en konferens som anordnades av det norska EOS-utvalget.

I december 2008 uppmärksammades Säkerhets- och integritetsskyddsnämndens första verksamhetsår genom att nämnden anordnade Stockholm International Symposium on National Security and the European Convention on Human Rights. Symposiet ägnades åt de krav som Europakonventionen och europeisk praxis ställer på underrättelse- och säkerhetstjänsters verksamheter vad gäller ingrepp i rätten till privatliv och korrespondens samt enskildas rätt till tillgång till effektiva nationella rättsmedel. I symposiet deltog bland andra representanter för ett stort antal andra länders motsvarande organ eller för regeringskanslier i länder som överväger att införa sådana organ.

Besök av företrädare för andra länders tillsynsorgan m.m. har förekommit med avseende på Norge, Nederländerna, Portugal och Sydafrika. Företrädare för nämnden har i sin tur företagit besök hos bland annat tillsynsorgan och ministerier i Lettland, Norge, Tyskland och Sydafrika.

REGISTERKONTROLLDELEGATIONENS VERKSAMHET

Registerkontrolldelegationen har under år 2008 hållit 15 sammanträden. Föredragningar i registerkontrollärenden för ordföranden eller vice ordföranden har därutöver ägt rum vid 47 tillfällen. Under år 2008 kom 65 905 registerkontrollärenden in till delegationen, vilket är en minskning jämfört med vad som 2007 kom in till den myndighet, Registernämnden, som ersatts av delegationen.

I den följande tabellen finns statistiska uppgifter beträffande registerkontrollärendena. Jämförelsen som där görs med tidigare år avser registerkontrollärenden som dessa år funnits vid Register-nämnden.

VERKSAMHETSÅR	2006	2007	2008
Antalet inkomna ärenden om registerkontroll	60 455	73 316	65 905
Antalet personer som registerkontrollerats	64 738	78 471	71 212
Antalet kontrollerade personer som förekom i Säkerhetspolisens register *)	809	792	183
Antalet kontrollerade personer som förekom i misstankeregistret eller belastningsregistret *)	2 260	3 259	2 270
Antalet kontrollerade personer som det lämnats ut uppgifter om från Säkerhetspolisens register	11	19	19
Antalet kontrollerade personer som det lämnats ut uppgifter om från misstankeregistret eller belastningsregistret	480	624	415

*) Antalet redovisade förekomster har för 2008 minskat jämfört med tidigare år eftersom en ny arbetsordning för år 2008 har medgett en mer rationell handläggning av sådana ärenden av enkel beskaffenhet som innehåller uppgifter som uppenbart saknar relevans för säkerhetsprövningen. Utöver ärenden som endast visar att tidigare registerkontroll har gjorts har inte heller dessa ärenden av enkel beskaffenhet tagits in i den redovisade uppgiften.

Antalet ärenden 2008 ligger i nivå med vad som gällde år 2006 och de närmaste åren dessförinnan. År 2007 avviker genom att antalet inkomna ärenden och därmed antalet kontrollerade var avsevärt högre än övriga år, liksom antalet personer som förekom i belastnings- och misstankeregistren. Uppgiften för år 2008 om antalet kontrollerade personer som förekom i Säkerhetspolisens register är avsevärt lägre än tidigare år, vilket beror på ändrade rutiner för uppgifter som uppenbart saknar relevans för säkerhetsprövningen. Även med beaktande av de olika förutsättningar som gällt tidigare år kan noteras att antalet personer beträffande vilka uppgifter i misstanke- eller belastningsregistret lämnats ut är lägre än de föregående åren.

Detta kan ha flera förklaringar, varav en kan vara ett en viss skärpning av praxis skett framförallt när det gäller den prövning som görs enligt 14 § säkerhetsskyddslagen om skydd för terrorism. Den prövning som ska göras enligt 14 § avviker från den som ska göras enligt 13 § och bestämmelsen är, vilket har påtalats i olika sammanhang, svårtillämpbar och möjligen något för snävt utformad.

Registerkontrolldelegationen har under 2008 haft besök av Försvarsmakten och Luftfartsverket, samt genomfört ett studiebesök vid Forsmark och i samband med detta sammanträffat med Svenska kraftnät och företrädare för Forsmarks och Oskarshamns kärnkraftsverk. Mötena har genomförts i syfte dels att informera om den prövning som görs av Registerkontrolldelegationen, dels att ge delegationen möjlighet att skaffa sig information om hur säkerhetsprövningen inför en anställning eller motsvarande utformas.

SKYDDSREGISTRERINGS- DELEGATIONENS VERKSAMHET

Skyddsregistreringsdelegationen har under året handlagt 24 ärenden om nya kvalificerade skyddsidentiteter. Ett ärende kan innehålla ansökningar om en eller flera sådana skyddsidentiteter. Cirka 6 procent av de sökta skyddsidentiteterna har inte beviljats.²⁰

I förhållande till de under året beviljade kvalificerade skyddsidentiteterna har cirka en tredjedel så många sådana skyddsidentiteter upphört att gälla.

²⁰ Verksamheten med kvalificerade skyddsidentiteter startade den 1 oktober 2006. Uppgiften att pröva ansökningar om kvalificerade skyddsidentiteter handlades före den 1 januari 2008 av Registernämnden. Av den nämndens verksamhetsberättelse för år 2007 framgår att cirka 4 procent av de under det året sökta skyddsidentiteterna inte beviljades.

SLUTSATSER OCH FÖRSLAG

Granskningsresultatet i stort

Den granskning som Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden bedrivit under 2008 har med ett undantag inte påvisat några systematiska brister i den granskade verksamheten. Undantaget avser förstöringen av upptagningar och uppteckningar vid användning av hemlig teleavlyssning. Som redovisats tidigare är denna brist nu föremål för förundersökning under ledning av åklagare. Polisen undersöker därutöver vilka åtgärder som behövs för att rätta till bristen.

De påpekanden som nämnden i övrigt gjort med anledning av den granskning som nämnden utfört under år 2008 har delgetts berörda myndigheter. Nämnden kommer att följa upp påpekandena i syfte att undersöka vilka åtgärder som myndigheterna har vidtagit med anledning av påpekandena. Som har framgått av den tidigare redogörelsen i denna årsberättelse har myndigheterna redan vidtagit en del sådana åtgärder.

I nämndens uppgifter ingår att särskilt granska hur Säkerhetspolisen vid behandling av uppgifter enligt polisdatalagen (1998:622) hanterar känsliga personuppgifter. Nämnden har därför under 2008 särskilt uppmärksammat den frågan. Det ska framhållas att beträffande Säkerhetspolisens personuppgiftsbehandling så har känsliga personuppgifter en stor och relevant betydelse. Känsliga personuppgifter har således vid nämndens tillsyn återfunnits i betydande omfattning. Säkerhetspolisens behandling av känsliga personuppgifter har alltså varit föremål för nämndens granskning i ett stort antal fall. Som framgått i avsnittet Nämnvärda iakttagelser vid tillsyn och kontroll (Säker-

hetspolisens personuppgiftsbehandling) har nämnden gjort ett påpekande avseende Säkerhetspolisens behandling av känsliga personuppgifter. Säkerhetspolisen har vidtagit åtgärder med anledning av påpekandet. I övrigt har nämndens tillsyn under 2008 över Säkerhetspolisens behandling av känsliga personuppgifter inte påvisat några brister i den hanteringen.

I det följande kommer nämnden att närmare behandla några frågor som nämnden särskilt uppmärksammat under sitt granskningsarbete.

Många och därför svåröverskådliga diarium över hemlig tvångsmedelsanvändning

Varje åklagarkammare inom Åklagarmyndigheten har sitt eget tvångsmedelsdiarium. Dessutom finns tvångsmedelsdiarium hos lokala åklagare inom Åklagarmyndigheten och hos kammare inom Ekobrottsmyndigheten. Något centralt register över avslutad eller pågående tvångsmedelsanvändning finns inte. Detta innebär att varken verksamhetsutövare eller tillsynsorgan kan få en fullständig bild av om det pågår hemlig tvångsmedelsanvändning mot någon utan att göra en kontroll vid samtliga de ställen där tvångsmedelsdiarium finns (ett drygt 40-tal). Detta är en nackdel i såväl den brottsbekämpande verksamheten som tillsynsverksamheten. För den senare verksamheten innebär det att mycket stora resurser får läggas ned på varje kontrollfall. Om det funnits ett centralt register skulle resursåtgången för denna kontrolluppgift minska med mer än 90 procent.

Samtidigt är Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden medveten om att sekretessfrågor kring verksamheten nödvändiggör att tillgången till uppgifter i ett centralt system måste begränsas och att det bl.a. av detta skäl ställs krav på en hög säkerhet i ett sådant system. Nämnden anser emellertid att fördelarna med ett centralt register över hemlig tvångsmedelsanvändning skulle bli så stora att nämnden vill förorda att det övervägs att införa ett

sådant. Enligt uppgift från Åklagarmyndigheten har det påbörjats ett arbete med att digitalisera de manuellt förda diarierna avseende hemliga tvångsmedel.

Vissa frågor om Säkerhetspolisens Centralregister bör övervägas

Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden har vid flera tillfällen uppmärksammat de till synes motstående frågor som gallring av uppgifter innebär ur ett integritetsskyddsperspektiv. Å ena sidan ska naturligtvis personuppgifter, särskilt känsliga sådana, gallras så snart det är möjligt. Uppgifterna kan ju då inte längre spridas. Å andra sidan har nämnden genom sin verksamhet kunnat konstatera att om det inte bevaras någon dokumentation om vilka uppgifter som har funnits registrerade så försvåras eller omöjliggörs en kontroll i efterhand. Bland annat har då enskilda personer en i praktiken begränsad tillgång till effektivt rättsmedel i fråga om vad som kan ha utgjort personuppgiftsbehandling i strid mot lag eller annan författning. Det bör därför övervägas en ordning som innebär att uppgifter genom gallring inte längre är tillgängliga för Säkerhetspolisens operativa verksamhet samtidigt som de bevaras för bland annat tillsyn och kontroll. Nämnden föreslår att denna fråga blir föremål för fortsatta överväganden inom Regeringskansliet i samband med beredningen av lagstiftningsärendet om en ny polisdatalag.²¹

²¹ Det kan framhållas att Europadomstolen i mars 2009 i målet *Natunen mot Finland* (Appl. no. 21022/04) fann att förstörande av upptagningar av från hemlig teleavlyssning hade utgjort en kränkning av rätten till en rättvis rättegång på så sätt att den misstänktes försvar inte hade getts tillfälle att delta i beslutsprocessen angående förstörandet. Domstolen noterade särskilt att frågan mer angått en brist i den finländska tvångsmedelslagen, vilken inte hade medgett ett adekvat skydd för den misstänktes försvar, än något tjänstefel vid myndigheterna, som enligt den finländska lagen var skyldiga att förstöra aktuella upptagningar. Redan innan klagomålet hade kommit in till Europadomstolen hade en ändring genomförts i den finländska tvångsmedelslagen och domstolen uttalade att ändringen innebar en förbättring för den misstänktes försvar. Ändringen trädde i kraft den 1 januari 2004 men för den klagandes fall hade ändringen enligt domstolen kommit för sent (para 48–50). Se vidare 5a kap. 12 och 13 §§ tvångsmedelslagen, tillgänglig på www.finlex.fi/sv.

Polisen behöver uppdatera sina föreskrifter om i vilken verksamhet som kvalificerade skyddsidentiteter får användas

Som redovisats ovan i avsnittet Nämnvärda iakttagelser vid tillsyn och kontroll (Användningen av kvalificerade skyddsidentiteter) har Skyddsregistreringsdelegationen avslagit vissa ansökningar om kvalificerade skyddsidentiteter på den grunden att den verksamhet för vilken skyddsidentiteten söktes inte i de föreskrifter som utfärdats av Rikspolisstyrelsen fanns upptagen som en sådan verksamhet i vilken det får finnas kvalificerade skyddsidentiteter. Delegationen har fattat detta beslut trots att det knappast funnits anledning att betvivla att det – bortsett från föreskriftshindret – funnits goda skäl för att bevilja skyddsidentiteten. Avslagsbesluten torde ha medfört ett inte obetydligt men för den brottsbekämpande verksamheten. Enligt nämndens mening finns det anledning för Rikspolisstyrelsen att skyndsamt slutföra en översyn av de nämnda föreskrifterna.

Nämndens tillsynsområde bör övervägas

Som redovisats i tidigare avsnitt omfattar Säkerhets- och integritetsskyddsnämndens tillsynsområde idag bl.a. all hemlig tvångsmedelsanvändning och all användning inom polisen av kvalificerade skyddsidentiteter. Inte bara själva användningen utan också därmed sammanhängande verksamhet omfattas av tillsynen.

Också Säkerhetspolisens behandling av uppgifter enligt polisdatalagen (1998:622) omfattas av nämndens tillsyn. I praktiken innebär detta att en mycket stor del av Säkerhetspolisens verksamhet omfattas av nämndens tillsyn. Säkerhetspolisen har i olika sammanhang framfört att det vore av värde att dess verksamhet i sin helhet var föremål för extern tillsyn. I andra länder som har liknande tillsynsorgan, t.ex. Norge och Nederländerna, finns det ett enda organ för en sammanhållen tillsyn av alla hemliga tjänsters verksamheter och tillsynen omfattar verksamheterna i dess helhet.

Det torde från demokratisynpunkt vara värdefullt om inte bara

en viss del av Säkerhetspolisens verksamhet utan hela verksamheten blir föremål för den tillsyn som Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden utför. Härigenom kan den parlamentariskt anknutna kontrollen över Säkerhetspolisen förstärkas. Nämnden är beredd att ta på sig uppgiften, om statsmakterna skulle besluta det.

Nämnden konstaterar att pågående reformarbete (se avsnittet Lagstiftningsärenden som påverkar nämndens verksamhet) kan komma att innebära nya arbetsuppgifter för nämnden. Det handlar bl.a. om utökad tillsyn till följd av en kommande ny polisdatalag, nya befogenheter för de brottsbekämpande myndigheterna att i sin underrättelseverksamhet inhämta uppgifter om elektronisk kommunikation och Säkerhetspolisens och Rikskriminalpolisens behov av underrättelser om utländska förhållanden. Nämnden föreslår att statsmakterna i det sammanhanget också överväger om nämndens tillsyn ska utvidgas till att avse Säkerhetspolisens hela verksamhet.

De nya uppgifter som det pågående reformarbetet kan tänkas medföra kommer att leda till ett behov av att förstärka nämndens resurser, främst vad gäller kanslistöd. En utvidgning som innebär att nämndens tillsyn därutöver ska omfatta hela Säkerhetspolisens verksamhet framstår i det sammanhanget som marginell och torde inte i sig kräva något resurstillskott.

Tillsynssekretess bör övervägas

Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden strävar efter att i så stor utsträckning som möjligt ge allmänheten möjlighet till insyn i nämndens verksamhet. Således har nämnden medvetet strävat efter att nämndens protokoll ska kunna utformas på ett sådant sätt att de inte behöver sekretessbeläggas. Därigenom får allmänheten möjlighet att fortlöpande ta del av de iakttagelser och de uttalanden som nämnden gör vid sin tillsyn.

För de myndigheter som blir föremål för nämndens tillsyn är det däremot av stor vikt att den sekretess som med nödvändig-

het omgärdar deras brottsbekämpande verksamhet inte äventyras. Som redovisats ovan i avsnittet Sekretess vid nämnden finns det i sekretesslagen (1980:100) en sekretessbestämmelse som ska säkerställa det och som uttömmande reglerar vilken sekretess som gäller i nämndens tillsynsverksamhet (11 kap. 6 §). Bestämmelsen medger inte sekretess för uppgift angående planläggning eller annan förberedelse för inspektion eller annan granskning som nämnden ska företa. Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden kan konstatera att frånvaron av en sådan tillsynssekretess inte är tillfredsställande. Det är av både principiella och i särskilda ärenden sakliga skäl inte en bra ordning att de brottsbekämpande myndigheterna utan undantag har rätt att av nämnden begära ut uppgifter om vilka tillsynsåtgärder som nämnden har beslutat att företa. Det är inte heller en bra ordning att sådana uppgifter kan publiceras i media före det att nämnden har informerat de aktuella brottsbekämpande myndigheterna om sitt beslut att företa en tillsyn.

Det kan noteras att det för andra tillsynsmyndigheter finns bestämmelser om tillsynssekretess (se 4 kap. 1 § sekretesslagen).

Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden föreslår att regeringen låter frågan om tillsynssekretess i nämndens verksamhet bli föremål för översyn.

Nämndens säkerhetsskydd måste få en lösning

Nämnden konstaterar att frågan om hur det fortlöpande säkerhetsskyddet för nämnden ska kunna säkerställas ännu är olöst. Nämndens begäran i budgetunderlaget 2008 om medel för en säkerhetschef beviljades inte. Som en bättre lösning än en särskild befattning framstår emellertid nu att Säkerhetspolisen får i uppdrag av regeringen att biträda nämnden med dess säkerhetsskydd. Nämnden föreslår att Regeringskansliet bereder frågan med målsättningen att skyndsamt åstadkomma en sådan lösning.

En modernisering av de brottsbekämpande myndigheternas IT-stöd är påkallad

Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden måste framhålla att det är angeläget att de brottsbekämpande myndigheterna ges förutsättningar att utveckla ett nationellt modernt IT-system för administrationen av de hemliga tvångsmedlen. Dagens system innebär att administrationen till stor del sker decentraliserat och inte medger den samordning som bör kunna krävas ur såväl ett operativt effektivitets- och samordningsperspektiv som det tillsynsperspektiv som nämnden har att bevaka. Enligt vad nämnden har erfarit finns hos ansvariga myndigheter konkreta förslag på en nödvändig uppgradering av det befintliga nationella systemet som dock ännu inte har getts finansiella förutsättningar att genomföras. Frågan är enligt nämnden av stor vikt för att dess tillsyn, men även annan intern och extern kontroll, ska kunna bli effektiv. Särskilt angelägen blir denna fråga mot bakgrund av de i Justitiedepartementet pågående lagstiftningsärendena om en ny skyldighet för teleoperatörerna att lagra trafikuppgifter för brottsbekämpning respektive om hur inhämtningen av sådana trafikuppgifter och andra uppgifter om elektronisk kommunikation i brottsbekämpningen ska ske. Det är enligt nämndens mening klart otillfredsställande om dessa nya regler skulle träda i kraft utan att det finns på plats ett IT-system som både möjliggör den operativa användning och den tillsyn som statsmakternas avsett.

Svensk författningssamling

Lag om tillsyn över viss brottsbekämpande verksamhet;

utfärdad den 22 november 2007.

Enligt riksdagens beslut¹ föreskrivs följande.

1 § Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden (nämnden) skall utöva tillsyn över brottsbekämpande myndigheters användning av hemliga tvångsmedel och kvalificerade skyddsidentiteter och därmed sammanhängande verksamhet.

Nämnden skall även utöva tillsyn över Säkerhetspolisens behandling av uppgifter enligt polisdatalagen (1998:622), särskilt med avseende på 5 § den lagen.

Tillsynen skall särskilt syfta till att säkerställa att verksamhet enligt första och andra styckena bedrivs i enlighet med lag eller annan författning.

2 § Nämnden skall utöva sin tillsyn genom inspektioner och andra undersökningar.

Nämnden får uttala sig om konstaterade förhållanden och sin uppfattning om behov av förändringar i verksamheten och skall verka för att brister i lag eller annan författning avhjälps.

3 § Nämnden är skyldig att på begäran av en enskild kontrollera om han eller hon har utsatts för sådana tvångsmedel eller varit föremål för sådan personuppgiftsbehandling som avses i 1 § och om användningen av tvångsmedel och därmed sammanhängande verksamhet eller behandlingen av personuppgifter har skett i enlighet med lag eller annan författning. Nämnden skall underrätta den enskilde om att kontrollen har utförts.

4 § Nämnden har rätt att av förvaltningsmyndigheter som omfattas av tillsynen få de uppgifter och det biträde som nämnden begär. Även domstolar samt de förvaltningsmyndigheter som inte omfattas av tillsynen är skyldiga att lämna nämnden de uppgifter som den begär.

¹ Prop. 2006/07:133, bet. 2007/08:JuU3, rskr. 2007/08:11.

SFS 2007:980

Utkom från trycket
den 30 november 2007

5 § Nämnden skall ha högst tio ledamöter.

Ledamöterna skall utses av regeringen för en bestämd tid, högst fyra år. De skall med hänsyn till omdömesförmåga, självständighet, laglydnad och övriga omständigheter vara lämpliga för uppdraget. Ordföranden och vice ordföranden skall vara eller ha varit ordinarie domare eller ha annan motsvarande juridisk erfarenhet. Övriga ledamöter skall utses bland sådana personer som har föreslagits av partigrupperna i riksdagen.

6 § Nämndens avgöranden får inte överklagas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2008. Sådan kontroll som avses i 3 § skall på begäran av en enskild omfatta även förhållanden före ikraftträdandet.

På regeringens vägnar

FREDRIK REINFELDT

BEATRICE ASK
(Justitiedepartementet)

Svensk författningssamling

Förordning med instruktion för Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden;

utfärdad den 22 november 2007.

Regeringen föreskriver följande.

Uppgifter

1 § Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden är en myndighet som ansvarar för de uppgifter som framgår av 1 § lagen (2007:980) om tillsyn över viss brottsbekämpande verksamhet och av 2 och 3 §§ denna förordning.

2 § Myndigheten har till uppgift att i ärenden om registerkontroll enligt säkerhetsskyddslagen (1996:627) pröva frågor om utlämnande av

1. uppgifter från register som omfattas av lagen (1998:620) om belastningsregister,

2. uppgifter från register som omfattas av lagen (1998:621) om misstankeregister,

3. uppgifter från register som omfattas av polisdatalagen (1998:622), och

4. övriga uppgifter som Rikspolisstyrelsen eller Säkerhetspolisen behandlar enligt polisdatalagen, om de inte ingår i en förundersökning eller särskild undersökning i kriminalunderrättelseverksamhet.

Myndigheten ska pröva frågor om utlämnande av uppgifter även i sådana fall som avses i 10 § förordningen (1989:149) om bevakningsföretag m.m.

3 § Myndigheten fattar beslut om kvalificerad skyddsidentitet i de fall som avses i 2 § 1 och 2 lagen (2006:939) om kvalificerade skyddsidentiteter. Myndigheten prövar också andra frågor som hör till ärenden om kvalificerade skyddsidentiteter.

Ledning

4 § Myndigheten leds av en nämnd och en kanslichef.

5 § Nämnden beslutar om arbetsordning och årsberättelse samt i andra ärenden av principiell karaktär eller större betydelse. Nämnden och kanslichefen beslutar gemensamt om verksamhetsplan, budget och årsredovisning.

Nämnden beslutar i ärenden om tillsyn enligt 1 § lagen (2007:980) om tillsyn över viss brottsbekämpande verksamhet.

SFS 2007:1141

I arbetsordningen beslutas de närmare föreskrifter som behövs för myndighetens organisation, arbetsfördelningen mellan nämnden och kanslichefen, delegering av beslutanderätt inom myndigheten, handläggningen av ärendena och formerna i övrigt för verksamheten.

6 § Kanslichefen ansvarar för

- att verksamheten bedrivs effektivt och författningsenligt,
- att verksamheten redovisas på ett tillförlitligt och rättvisande sätt,
- att myndigheten hushållar väl med statens medel, och
- att redovisningen av de åtgärder som myndigheten har vidtagit eller planerar att vidta med anledning av en invändning i Riksrevisionens revisionsberättelse över myndigheten lämnas till regeringen.

Kanslichefen ansvarar även för myndighetens kansli och dess anställda samt myndighetens verksamhet i övrigt i de delar som inte nämnden ansvarar för.

Kanslichefen ska hålla nämnden informerad om den verksamhet som han eller hon ansvarar för.

7 § Antalet ledamöter i nämnden och dess sammansättning framgår av 5 § lagen (2007:980) om tillsyn över viss brottsbekämpande verksamhet.

8 § Nämnden är beslutförför när ordföranden och minst hälften av de andra ledamöterna är närvarande.

Delegering

9 § I arbetsordningen får anges att andra ärenden än de som avses i 5 § och 6 § första stycket får avgöras av den som nämnden bestämmer. Beträffande de ärenden som avgörs av Registerkontrolldelegationen och Skyddsregistreringsdelegationen finns dock särskilda bestämmelser om delegering i 24 § tredje stycket och 28 §.

Särskilda beslutsorgan

10 § Inom myndigheten ska det finnas två särskilda beslutsorgan, som benämns Registerkontrolldelegationen och Skyddsregistreringsdelegationen. Registerkontrolldelegationen har till uppgift att besluta i frågor som avses i 2 §. Skyddsregistreringsdelegationen har till uppgift att besluta i frågor som avses i 3 §.

Varje delegation består av en ordförande, en vice ordförande samt högst tre andra ledamöter.

11 § Delegationerna som anges i 10 § ansvarar för sina beslut.

Organisation

12 § Vid myndigheten ska det finnas ett kansli.

13 § Säkerhetspolisen ska tillhandahålla Registerkontrolldelegationen sammanträdes- och kontorslokaler, kanslistöd och föredragande.

Anställningar och uppdrag

14 § Bestämmelser om hur ledamöterna i myndighetens nämnd ska utses finns i 5 § lagen (2007:980) om tillsyn över viss brottsbekämpande verksamhet.

15 § Ledamöterna i Registerkontrolldelegationen och Skyddsregistreringsdelegationen utses av regeringen för en bestämd tid. Ordföranden och vice ordföranden ska vara eller ha varit ordinarie domare eller ha annan motsvarande juridisk erfarenhet.

Av de övriga ledamöterna i Skyddsregistreringsdelegationen ska en av dem ha särskild erfarenhet av verksamhet som avser folkbokföring.

16 § Anställning som kanslichef beslutas av regeringen.

17 § Myndigheten förordnar efter samråd med Säkerhetspolisen föredragande eller annan handläggare som ska tjänstgöra vid Registerkontrolldelegationen. Dessa förordnas av myndigheten för en bestämd tid.

Handläggning av tillsyns- och kontrollärenden i myndighetens nämnd

18 § Bestämmelser om handläggning av tillsyns- och kontrollärenden i myndighetens nämnd finns i 2–4 §§ lagen (2007:980) om tillsyn över viss brottsbekämpande verksamhet och i 19–22 §§ denna förordning.

19 § Nämnden sammanträder efter kallelse av ordföranden. Om en ledamot begär att nämnden ska sammankallas, ska en sådan begäran följas om ordföranden anser att det finns skäl för det.

20 § Vid handläggningen av ett ärende som kräver särskild kompetens får nämnden förordna en sakkunnig person till att biträda nämnden.

21 § Nämnden får ge den som kan lämna upplysningar i ett ärende tillfälle att närvara vid ett sammanträde.

Den som har varit närvarande får av nämnden tillerkännas skälig ersättning av allmänna medel för sina inställelsekostnader.

22 § Om nämnden i sin verksamhet uppmärksammar förhållanden som kan utgöra brott, ska nämnden anmäla det till Åklagarmyndigheten (Riksåklagarens kansli) eller annan behörig myndighet.

Om nämnden uppmärksammar felaktigheter som kan medföra skadeståndsansvar för staten gentemot en fysisk eller en juridisk person, ska nämnden anmäla det till Justitiekanslern.

Om nämnden finner omständigheter som Datainspektionen bör uppmärksammas på, ska nämnden anmäla det till inspektionen.

Nämnden ska samråda med den berörda myndigheten innan en sådan anmälan som avses i första–tredje styckena lämnas. Till anmälan ska nämnden foga sin utredning. Efter det att anmälan har gjorts ska nämnden lämna myndigheten det biträde som behövs.

SFS 2007:1141

SFS 2007:1141

Handläggning av ärenden i Registerkontrolldelegationen

23 § Registerkontrolldelegationen sammanträder efter kallelse av ordföranden. Delegationen ska vidare sammanträda om någon av ledamöterna begär det och ordföranden anser att det finns skäl för det.

24 § Registerkontrolldelegationen är beslutför när ordföranden och minst två andra ledamöter är närvarande.

Om både ordföranden och vice ordföranden i delegationen har förhinder får nämndens ordförande träda in som delegationens ordförande.

I arbetsordningen eller i särskilda beslut får myndigheten lämna över till Registerkontrolldelegationens ordförande, vice ordförande, föredragande eller annan handläggare att avgöra ärenden som är av enkel beskaffenhet.

25 § En uppgift får lämnas ut endast om alla är ense om beslutet. Anser någon av ledamöterna att uppgiften inte bör lämnas ut, får ordföranden lämna över ärendet till regeringen för handläggning, om ordföranden anser att uppgiften ändå bör lämnas ut.

Handläggning av ärenden i Skyddsregistreringsdelegationen

26 § När en ansökan om kvalificerad skyddsidentitet har kommit in ska Skyddsregistreringsdelegationen, utom i fall som avses i 27 § andra stycket, sammanträda så snart som möjligt.

27 § Skyddsregistreringsdelegationen är beslutför när ordföranden och minst två andra ledamöter är närvarande.

I brådskande fall får ordföranden eller vice ordföranden i delegationen besluta i ärenden om kvalificerad skyddsidentitet. Ett sådant beslut ska anmälas till delegationen vid nästa sammanträde.

Om både ordföranden och vice ordföranden i delegationen har förhinder får nämndens ordförande träda in som delegationens ordförande.

28 § I arbetsordningen eller i särskilda beslut får myndigheten lämna över till Skyddsregistreringsdelegationens ordförande eller vice ordförande att avgöra ärenden som är av enkel beskaffenhet.

Överlämnande som avses i första stycket får inte avse beslut om kvalificerad skyddsidentitet eller förordnande om att beslut om kvalificerad skyddsidentitet ska ändras eller inte längre gälla. Myndigheten får dock lämna över till ordföranden eller vice ordföranden i Skyddsregistreringsdelegationen att förordna att beslut om kvalificerad skyddsidentitet inte längre ska gälla om anställningsmyndigheten har begärt detta.

Årsberättelse till regeringen

29 § Myndigheten ska varje år före utgången av maj månad lämna en årsberättelse till regeringen om sin verksamhet under det föregående kalenderåret.

Överklagande

30 § I 22 a § förvaltningslagen (1986:223) finns bestämmelser om överklagande hos allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut än beslut enligt 21 § andra stycket denna förordning får dock inte överklagas.

SFS 2007:1141

Undantag från myndighetsförordningen

31 § Följande bestämmelser i myndighetsförordningen (2007:515) ska inte tillämpas på myndigheten:

- 2 § om myndighetens ledning,
- 3 och 4 §§ om ledningens ansvar,
- 5 § om delegering, och
- 7 § om medverkan i EU-arbetet m.m.

1. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2008, då förordningen (2006:1076) med instruktion för Registernämnden ska upphöra att gälla.

2. Vad som i förordningen (2006:1076) med instruktion för Registernämnden föreskrivs om att Registernämnden ska avge en verksamhetsberättelse ska även efter utgången av år 2007 tillämpas på Registernämndens verksamhetsberättelse för år 2007.

3. Ärenden som har kommit in till Registernämnden före utgången av år 2007, och som då ännu inte har slutbehandlats av nämnden, ska överlämnas till Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden. Även Registernämndens diariéer och arkiv ska övertas av Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden.

4. Vad som vid utgången av december månad 2007 gäller för Registernämnden om delegering av beslutanderätt samt om föredragande och annan handläggare får tillämpas av Registerkontrolldelegationen under januari och februari 2008, dock längst till dess att en arbetsordning har beslutats för Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden.

På regeringens vägnar

BEATRICE ASK

Ari Soppela
(Justitiedepartementet)

**SÄKERHETS- OCH INTEGRITETS-
SKYDDSNÄMNDEN**